

THE STANDARD BEARER

A Reformed Semi-Monthly Magazine

PUBLISHED BY THE REFORMED FREE PUBLISHING ASSOCIATION, GRAND RAPIDS, MICH.

Communications relative to subscription should be addressed to
MR. R. SCHAAFSMA
524 Henry Ave., S. E.
Grand Rapids, Mich.

EDITORIAL STAFF

Editors—Rev. H. Hoeksema, Rev. G. M. Ophoff,
Rev. Wm. Verhil, Rev. G. Vos.
Associate Editors—Rev. A. Cammenga, Rev. P.
De Boer, Rev. M. Gritters, Rev. B. Kok, Rev.
C. Hanko, Rev. G. Lubbers, Rev. R. Veldman,
Rev. H. Veldman.

Communications relative to contents should be addressed to
REV. H. HOEKSEMA
1139 Franklin St., S. E.
Grand Rapids, Mich.

Vol. XVI, No. 2 Entered as Second Class mail matter at Grand Rapids, Mich.

OCTOBER 15, 1939

Subscription Price \$2.00

MEDITATION

Glorifying God With One Accord

Now the God of patience and consolation grant you to be likeminded one toward another according to Christ Jesus: that ye may with one mind and one mouth glorify God, even the Father of our Lord Jesus Christ. Wherefore receive ye one another, as Christ also received us to the glory of God. Now I say that Jesus Christ was a minister of the circumcision for the truth of God, to confirm the promises made unto the fathers; and that the Gentiles might glorify God for his mercy. . . .

Rom. 15:5-9.

God is glorious!

His alone is the glory, even as His is the kingdom and the power.

For, excellent is He in goodness. He excels in infinite perfection. He is uniquely good, incomparably perfect in truth and righteousness, in power and holiness, in wisdom and knowledge, in love and grace and mercy and lovingkindness.

The Holy One of Israel!

With whom will ye liken Him? There is none on earth, neither is there anyone in the heavens whose name can be mentioned in one breath with His Name. The very glory of the sun is darkness in comparison with His glory. And in the presence of even a little of that glory the holy angels cover their faces and can but shout their: "Holy, holy, holy!" . . .

Where is there a power like unto His power, where a majesty like unto the majesty of the Most High? What wisdom may be compared with His, or where is the knowledge that would match itself with the infinite knowledge of the Omniscient? Who can boast of

a love that is ought else than a mere reflection of a drop from the infinite ocean of love which is He, or who can boast of life that is more than a drop from the eternally sparkling Fountain that is God? Can there be holiness anywhere that is not a mere response to His holiness, or is there righteousness among the creature of which He is not the criterion? Can man ever be gracious otherwise than as a little mirror of His boundless grace, or is the creature ever clothed with a beauty that is not a faint reflection of the infinite pleasures that are at His right hand? With whom, then, will ye liken God? . . .

He is the incomparable One!

To compare Him is to deny Him!

To present Him on a par with the creature is blasphemy!

The Excellent, the absolutely Excellent, the infinitely Excellent, the alone Excellent is He!

And the manifestation, the shining forth of the divine excellency, of the incomparable goodness, of the all-transcending perfection of God, is glory, divine glory.

And glory, His glory, excellent glory is revealed. For, He willed to make known His excellent goodness, to manifest His transcendent glory, that we might behold it and wonder, that we might see it and tremble with rejoicing in the Lord our God, that we might taste it and be blessed, that we might adore it and worship. All the works of His hands proclaim that glory, pour forth speech, in the heavens above and on the earth beneath, in the deep silence of the night and in the bright glory of the noonday, whispering in adoration, or also singing with joy, testifying of His excellent wisdom, might, goodness, majesty. Do not the heavens declare the glory of God? Does not day unto day utter speech and night unto night show knowledge?

Speech of Him!

Knowledge of His excellency!

Oh, yes, quite distinctly it is of His perfections they speak! Quite clearly they witness of none other

than of Him alone! There is no danger of confusing His glory with the glory of the creature. There is no room for the mistake of losing sight of the divine excellency in the midst of the virtues of things that are made. When you behold the work of God, radiating His power and goodness and wisdom, you recognize at once that it is His and that no one could even approximate the wonder of it. You may compare the proudest work of man's hands with the humblest work of God, and the former falls within the scope of your own power and understanding, the latter remains forever a wonder, excellent, unique, inimitable, incomparable. For a moment you may adore a smoothly running and gracefully lined and beautifully finished automobile, place it on exhibition on the fairs of the world and boast of the ingenuity and progress of Man; yet what is an auto in comparison with even a blade of grass, a flower of the field, a grain of sand? You consider man's work and you know it is numbered, and always it bears the number of mere Man; you consider God's Work, and you recognize it as divine, separated by an infinite chasm from the grandest work of man, excellent! You let your eyes rest on the most glorious product of man's power and ingenuity, but soon you grow weary of looking and you turn to something else; but never can your eyes grow weary of seeing, never can your mind become exhausted of contemplating the works of God!

Of God!

Of the mighty Creator and Sustainer of all things!

Yet, more glorious than this glory that is revealed in creation is the glory that is manifested of Him as the God and Father of our Lord Jesus Christ. For, the God and Father of our Lord Jesus Christ is He. To be sure, within the holy mystery of the divine Trinity the First Person is the Father in relation to the Second; yet the Triune God is the God and Father of our Lord Jesus Christ, the Son of God in human nature. He ordained Him, He formed Him, He revealed all His power and glory in Him, Who is the Firstborn of every creature and the Firstborn of the dead, the revelation of the God of our salvation!

The glory of the God and Father of our Lord Jesus Christ!

What glory is like the wonder of all wonders, the incarnated God, Immanuel, Creator and creature, Lord and servant, Omnipotence and weakness, Infinitude and finitude, Eternity and time in One! What glory is comparable to the wonder of the cross, God in human flesh bearing God's wrath, fulfilling all righteousness, satisfying all justice, reconciling the world unto Himself, redeeming His people by His own blood, God in us forsaken of God? What love is like the unfathomable love that became manifested when in due time Christ died for sinners? What mercy can be compared to the divine mercy that entered into our darkness and death in order to fill us with eternal

bliss? What power is mighty as the power of God that raised Jesus from the dead and gave Him a name that is above all names? . . .

Excellent is He!

The Holy One of Israel!

And the excellency of His power and might, His holiness and righteousness, His justice and truth, His love and grace and mercy and all His wonderful goodness is become manifest!

Revealed in the face of Jesus Christ, our Lord!

Glorious, indeed, is God!

Glorify Him, then, o, Church of Christ!

Say it, sing it, shout it, ye that have seen and tasted His great goodness, that He is glorious, that He is boundless in love, infinite in grace, unfathomable in wisdom and knowledge, unlimited in power, excellent in all His virtues!

Say it to Him in thankful worship and adoration!

Witness of it to one-another as you speak of the wonder of His grace!

Sing it aloud before all the world, before the holy angels that see His face and before the very devils that tremble before Him, that His alone is all the glory. Glory to God in the highest!

Glorify Him with one accord!

With one mind and with one heart and with one mouth!

Let the Church of Christ be one grand chorus of many voices, each one singing in his own place, his own part, yet all uniting in the harmony of the one theme: Glory to the God and Father of our Lord Jesus Christ! There is none like Him, Who raiseth the dead! Let all take part in this glorification of the God of your salvation, redeemed from Jews and Gentiles, small and great, parents and children, young and old, young men and young women, let none be silent, but all shew forth the praises of Him that called them out of darkness into His marvellous light! Glorify Him always! In the midst of the Church and in the world, on the Sabbath and during the week, in your home and everywhere, with your mouth and in your walk, glorify Him with one accord.

And let no dissonant mar the beauty of your praise!

For it is of the excellent glory that you sing, of the glory of the incomparable God! Let there, then, be nothing of man in your glorying!

All of Him, nothing of self!

Such is your calling, your sole calling. For, what would you do for Him, or how would you remunerate Him, or what could you bring to Him, Who is the excellent One, the Fount of all good, always the Fount, the ever overflowing Fount, except the glory that is due unto His Name?

That He should be glorified, that His Church should glorify Him with one accord is His eternal purpose.

It is the purpose of your redemption! It is Christ's purpose. For unto this end did He become "minister of the circumcision", that He might manifest the "truth of God" and you should sing of it! A servant of the "circumcision" did Christ become. Not merely in the sense that He became a servant of the Jews. That too. He came to seek and to save the lost sheep of Israel and to realize unto them the promise made unto the fathers, Abraham, Isaac and Jacob. But He also became a servant *under* the circumcision, under the old covenant, under the law; a minister of the promise in the shadows of the law. And as a minister of the circumcision He took upon Himself the curse of the law, removed it by His perfect sacrifice, that He might redeem them that were under the law, and at the same time abrogate the law and the shadows and extend salvation even unto the Gentiles!

Jew and Gentile He redeemed!

And He received us! Us, who were by nature children of wrath, enemies of God and enemies of Him, who even spent all our fury upon Him and nailed Him to the accursed tree! He received us, when in eternity the Father gave us to Him. He received us, when He had to shed His lifeblood in our behalf. He received us, when the Father drew us to Him, with cords of irresistible love. He received us, when we came to Him, drawn by the Father, with nothing in our hands to bring, guilty, damnable, wretched, dead through trespasses and sins, empty, hungry and thirsty, laboring and weary, toiling in vain and heavy laden. He received us and did not cast us off. He took us to Himself forever, united us with Himself, filled us with His marvellous grace, justified us, forgave us all our sins, cleansed and delivered us from the pollution and dominion of sin, set us free, made us living children of God, gave us eternal life and glory!

He received us, why? To the glory of God!

He became minister of the circumcision; why? In behalf of the truth, of the unchangeable veracity, of the faithfulness of God. For the promise of salvation was made unto the fathers in times of old. And long they had waited for the fulfillment of that promise, the promise of all the mercies of David, of redemption and deliverance from sin and all the power of the devil and the bondage of corruption. Would God's promise fail? God forbid. The truth of God, and with that truth all the glory of His great goodness must become manifest. The glory of God!

He became the end of the law and the Lord even of the Gentiles, to reveal unto them the salvation of God; why? That also the Gentiles might glorify God for His mercy!

Thus He, the Christ of God spoke already in the old dispensation, even as it is written: For this cause I will confess to thee among the Gentiles, and sing unto Thy name. And again He saith, Rejoice ye Gentiles with His people! For, indeed, in those olden times

it was David that thus spoke. But it was Christ that even then spoke in and through him!

His purpose it is to glorify God!

To glorify Him through the mouths of the millions upon millions of those whom He redeemed and received!

A thousandfold song of glorification!

Sung with one accord!

O, to be likeminded!

Likeminded toward one another in and according to Christ Jesus!

For, how shall we glorify God with one accord, with one mind and with one mouth, unless there be that unity of the Spirit that reveals itself in likemindedness according to Christ?

And this likemindedness is not only a certain unanimity of thought and conviction with regard to the truth as it is in Christ Jesus, so that we unite on the basis of the same confession. To be sure, it implies this. How shall we be likeminded at all if it be not in the bond of the truth? But it is more than this. It is to be one in the Spirit in the bond of peace. It is to be of the same purpose and aim. It is to strive unitedly, to pursue one and the same object and purpose. It is the likemindedness that is rooted in the love of God that is poured out in our hearts. It is the denial of self and the love of God and of one another in Christ. It is the united subjection of self and our own purposes, and of all things that are in themselves indifferent and of no account to the one great purpose of Christ and of the Church: to glorify God with one accord!

Hence, it is likemindedness according to Christ!

Christ is not only the motive-power, but also the standard and criterion of this likemindedness. He is its scope. He is also its limitation. Let whatever is not of Christ, of the Christ of the Scriptures, be absolutely excluded from this likemindedness. What concord is there between Christ and Belial? But let us mind, and let us unitedly mind the things that are of Christ Jesus our Lord!

O, to be thus likeminded!

For, according to the text, this likemindedness is an indispensable requisite unto the realization of the only purpose of the Church, the glory of God! God grant you to be likeminded according to Christ, *that* ye may with one mind and with one mouth glorify God and the Father of our Lord Jesus Christ!

What an incentive!

Shall the song of that glorification of God be silenced in the Church of Christ, redeemed by Him and received by Him for that very purpose, be silenced, because of our personal differences and quarrels?

God forbid!

Rather let all be subservient to the realization of that only aim:

Glorifying God with one accord!

H. H.

EDITORIALS

Neutrality and Propaganda

At the time of the writing of this article there still is something about the present European war that makes one wonder and creates a feeling of suspicion and doubt.

Whether or not a general European conflict is in the offing is somewhat doubtful.

From the very beginning there was something strange about this war. The bone of contention or, at least, the immediate occasion of the outbreak of the war was Poland. Germany demanded Danzig and a passage through the "Corridor". Poland refused. She formed an alliance with England and France, who encouraged her in her stand against the demands of the German Government and promised to help her if war should be the result. Yet, Poland took a firm stand, defended itself desperately, and is already crushed and partitioned between Russia and Germany, and her friends and helpers have been little more than passive lookers-on!

At the time of this writing there is peace-talk in the air. All seem to be expecting that in the near future the German Government will make peace proposals to the Allies. Whether these proposals will actually be forthcoming and what they will demand or offer as the price of peace, is not known as yet.

And again there is something of what appears on the surface of European diplomacy in this matter that seems suspicious to say the least. The Allies, particularly England, assure the world in the strongest terms that they are in the fight till the finish, that the issue at stake was not really Poland at all but aggressive Naziism, and that they cannot consider peace proposals until "Hitlerism" is crushed. And if they are serious in these alleged intentions the end is not yet, and we may, indeed, expect a very bloody struggle in Europe. But the strange feature of it is, that while they publish these positive and strong statements to all the world, they are, nevertheless, still refraining from any serious attempt to commence actual warfare. All is comparatively quiet on the Western front. And although they virtually reject the German peace proposals before they have been offered, they create the impression that they are, nevertheless, rather eagerly expecting them.

This whole situation may have been changed, of course, by the time our Standard Bearer reaches its readers.

But at the present time one cannot help but wonder.

In the meantime the Standard Bearer would warn its readers to keep an attitude of neutrality. I am

personally convinced that with regard to the present conflict in Europe it is possible for American citizens not only to assume a neutral attitude outwardly, but to be truly neutral in their minds. What is there in the present conflict that would compel an outsider to sympathize either with the one side or with the other? Surely, in general one may find the cause of the present conflict and of the late war-talk and war-nervousness in the Old World in the Treaty of Versailles. And it would seem that no American could become very enthusiastic about that treaty, whether it be maintained or destroyed. There certainly cannot be sympathy for Hitlerism, especially with the American Christian, when one bears in mind the antichristian philosophy and activities of the German Führer. On the other hand, however, one can hardly become very war-zealous about Poland's rejection of the German demands of Danzig and a passage through the "corridor" to East Prussia. And I hardly feel as if England has the moral right and position to preach a sermon to Germany on the Eighth Commandment, or for that matter, on the Sixth or the Ninth. And, therefore, it would appear that neither side could make a strong appeal to American sympathy and that it would not be impossible to remain neutral even in our mental attitude and sentiments.

And undersigned belongs to those that are of the opinion that, whatever happens in Europe, our own country should stay out of this war!

If the enemy attacks our shores it will be a different matter. In that case we will feel it our God-assigned duty to fight in self-defence. And for this we should be fully prepared, armed to the teeth.

But never again should our boys be allowed to cross the ocean to fight Europe's battles!

And if we are to remain neutral it is quite essential that we close our minds (if it were possible it were better to close our ears) and fortify them strongly against all kinds of insidious propaganda that is even now in the air (literally and in the figurative sense) and that is calculated to draw us into the war.

To this propaganda belongs the constant talk about a "world-war". Let us insist that this is as yet not a world-war, but simply a European conflict, such as have ravaged the Old World repeatedly in the past. The psychological effect of constantly saying "world-war" is that we become accustomed to the notion, and before we know it we will be ready to *make* it a world-war.

To this propaganda belongs, too, the pernicious statement that it is impossible for our country to keep out of war under the present world-conditions and international relations. Perhaps, this is what the moth repeats to itself when it flutters about the flame, till it drops into it.

And above all to this belongs the story that this is not a war between some European nations, but one

between "Demoncracy" and "Totalitarianism". Let us remember that this was the slogan that fooled us into the war in 1917! The world was to be made safe for Democracy! At any rate, if it must become a war between "Democracy" and "Naziism" or any other "ism", let us wait till *our* "democracy" is attacked by that "ism". But let us not be deceived again into sacrificing the blood of thousands of our men to European interests and the interests of those among us who would not hesitate to sacrifice the lives of American youth to Mammon!

And in the meantime, whatever betide, let us, as children of God, have peace in God!

We know that even war is ultimately of Him. The "Red Horse" takes its course according to His will and direction.

And through it all He accomplishes His purpose and causes His Kingdom to come!

This conviction affords us consolation and peace.

The peace that passes all understanding!

H. H.

Zeker, Zeker, "EEN ZEKERE!"

In drie artikelen, te vinden in *De Wachter* van 12 Sept., van 19 Sept., en van 26 Sept., geeft Ds. Zwier antwoord op de vraag hem gesteld door Dr. Schilder, waarop we in een vorig nummer van ons blad reeds de aandacht onzer lezers vestigden.

We willen onzen lezers ook in kennis stellen met dit antwoord.

Tot recht verstand van vraag en antwoord is het misschien niet ondienstig, dat we hier eerst nog eens het eerste der Drie Punten afdrukken. De meesten onzer lezers kennen dat punt wel van buiten, maar het is in deze discussie wel noodig, dat we het in zijn juiste vorm voor de aandacht hebben. Hier volgt het:

"Aangaande het eerste punt, rakende de gunstige gezindheid Gods jegens de mensheid in het algemeen, en niet alleen jegens de uitverkorenen, spreekt de Synode uit dat volgens Schrift en Confessie het vaststaat, dat er, behalve de zaligmakende genade Gods bewezen alleen de uitverkorenen ten eeuwigen leven, ook een zekere gunst of genade Gods is, die Hij betoont aan Zijn schepselen in het algemeen. Dit blijkt uit de aangehaalde Schriftuurplaatsen en uit de Dordtsche Leerregels II, 5, en III en IV, 8 en 9, waar gehandeld wordt van de algemeene aanbidding des Evangelies;"

Nu was de vraag van Dr. Schilder allereerst of de aanhef van deze uitspraak (van "aangaande" tot en met het eerste "uitverkorenen") behoort bij hetgeen de synode uitsprak of niet. Ergo, heeft de synode van een gunstige *gezindheid* gesproken of niet? En,

indien ja, moet dan nadruk gelegd worden of DE (gezindheid) of op ZEKERE (gezindheid)? De aanhef spreekt van DE gezindheid; de uitspraak zelf spreekt van een ZEKERE gunst of genade.

Kort gezegd, wat is het nu: 1. Genade in den zin van genadige HOUDING? 2. Genade in den zin van DE GEZINDHEID? 3. Genade in den zin van een ZEKERE GEZINDHEID?

Hierop nu tracht Ds. Zwier antwoord te geven. En we zullen u in het kort zijn antwoord mededeelen.

In *De Wachter* van 12 Sept. zegt hij er het volgende van.

Dr. Schilder verzocht hem om de authentieke meening der Christelijke Gereformeerde Kerken aan te geven betreffende het eerste punt. Dat kan Ds. Zwier niet doen. Hij kan wel zijn persoonlijke overtuiging geven. Volgens zijne meening dan behoort "de gunstige gezindheid" tot den inhoud van het eerste punt. Dit moet wel de beteekenis zijn, want het onderscheid tusschen genade als "houding" en genade als "gezindheid" kwam in 1924 bij niemand van de synodale afgevaardigden op. Daarom moet "de gunstige gezindheid" van den aanhef wel bij de bedoeling van de uitspraak der synode behooren. Maar de authentieke verklaring van dit eerste punt zou niemand kunnen geven. Dat zou zelfs geen synode kunnen doen. Alleen de synode van 1924 zou de Drie Punten authentiek kunnen ophelderen naar hun eigenlijke beteekenis.

Toch meent Ds. Zwier er nog wel meer van te mogen en te kunnen zeggen.

Hij meent ook met tamelijk groote zekerheid te kunnen verklaren, dat de woorden "een zekere", die bij "gunst of genade" staan, juist zoowel behooren bij "de gunstige gezindheid Gods".

Tot zoover Ds. Zwier in het artikel van Sept. 12. Passen we dit nu even toe op het eerste punt, dan lezen we als volgt: "Rakende (de) een zekere gunstige gezindheid Gods jegens de mensheid in het algemeen en niet alleen jegens de uitverkorenen, spreekt de synode uit. . . dat er ook een zekere gunstige of genadige gezindheid Gods is, die Hij betoont aan Zijn schepselen in het algemeen."

In *De Wachter* van 19 Sept. gaat Ds. Zwier voort als volgt.

Hij begint met te zeggen, dat alleen een synode zou kunnen zeggen wat de authentieke meening der Christelijke Gereformeerde Kerken is aangaande het eerste punt. Dat is dus reeds een beetje anders dan in het eerste artikel van Ds. Zwier over deze kwestie. Daar heette het, dat ook een andere synode dit niet zou kunnen doen. Nu kan het dan toch door een synode.

Hij zegt vervolgens nog eens, dat naar zijn stellige overtuiging "de gunstige gezindheid Gods" bij het eerste punt behoort. De synode heeft iets omtrent die "gunstige gezindheid" willen zeggen. Maar zóó alleen mag het dan ook worden gezegd. Daar moet men wel op letten. De synode "heeft iets omtrent die

gunstige gezindheid Gods bedoelen uit te spreken! Meer mag men er niet van maken. De synode bedoelde niets bepaalds te zeggen. Ze wilde alleen maar *iets zeggen* van die gunstige gezindheid.

En wat heeft de synode dan willen zeggen van “die gunstige gezindheid”? Dit, dat in het *betoonen* Gods van een zekere *gunst of genade* er een zekere gunstige of genadige *gezindheid* tot openbaring komt.

Als we dit nu weer even toepassen op het eerste punt, dan krijgen we het volgende: “Dat er een zekere gunstige gezindheid Gods jegens de menschheid in het algemeen en niet alleen jegens de uitverkorenen is, blijkt hieruit, dat God een zekere gunst of genade betoont aan de schepselen in het algemeen, zooals blijkt uit de aangehaalde Schriftuurplaatsen en uit de algemeene aanbidding des Evangelies”.

Kort uitgedrukt: de Synode bedoelde uit de gunstige HOUDING tot de gunstige GEZINDHEID te besluiten.

In Ds. Zwier's eigen woorden: “Dat die gunstige *gezindheid* Gods hierin blijkt, dat Hij een zekere gunst of genade *betoont* aan Zijn schepselen in het algemeen” (cursiveering van mij).

Ik merk hierbij op, dat de synode van 1924 dit dan zeker wel onbewust heeft gedaan. Ds. Zwier heeft immers eerst ons verzekerd, dat de onderscheiding tusschen *gezindheid* en *houding* de synode niet eens voor den geest stond! Doch er stond de synode in die dagen niets helder voor den geest. Wie zich de verwarring herinnert, die er heerschte, zal mij dit moeten toestemmen. En Ds. Zwier's gewring en gemartel om een verklaring te geven van de “meening” der synode kan mij slechts versterken in die overtuiging.

Doch laat ons verder vernemen, wat Ds. Zwier ons te zeggen heeft.

Nadat hij in enkele paragrafen er nogmaals nadruk op heeft gelegd, dat hij zeer gaarne van Dr. Schilder wil leeren, maar niet van ondergeteekende, en eerstgenoemde zijn oprechten dank heeft betuigd, omdat deze ons werkelijk “vooruitbrengt bij de ontwikkeling van dit deel der Gereformeerde theologie”, biedt hij zelf ons een parafrase van het eerste punt als volgt: “Aangaande het eerste punt, rakende *de gunstige gezindheid Gods jegens de menschheid in het algemeen, en niet alleen jegens de uitverkorenen*, spreekt de Synode uit, dat er, behalve de zaligmakende genade Gods bewezen alleen aan de uitverkorenen ten eeuwig-leven, ook een zekere GUNSTIGE GEZINDHEID, GOEDHEID, gunst of genade Gods is, die Hij betoont aan Zijn schepselen in het algemeen”.

Ik wil hier even aan herinneren, dat deze “gunstige gezindheid Gods jegens de schepselen in het algemeen” naar de *bedoeling* der synode alle verworpenen insluit, en naar de *uitspraak* der synode mede *bleekt* uit de algemeene aanbidding des Evangelies.

Wij hebben altijd gezegd, en herhalen het hier met nadruk, dat ge, zoodra ge u rekenschap geeft en een

heldere voorstelling vormt van de uitspraak, dat de “algemeene aanbidding van het evangelie” een bewijs is van Gods “gunstige gezindheid jegens de menschheid in het algemeen”, i.e. jegens *alle menschen*, ge bij de Arminiaansche voorstelling uitkomt.

Daarom hebben wij aan de Christelijke Gereformeerde broeders herhaaldelijk gevraagd: wat soort genade is dat? Hoe verklaart ge verder die gunstige gezindheid Gods jegens allen in de prediking des Evangelies? Kan ze iets anders zijn dan de begeerte en wil om allen te zaligen? Hoe verklaart ge die “gunstige gezindheid Gods” in het licht van de waarheid, dat God door de prediking des evangelies toch niet allen bedoelt te zaligen, sommigen wil verharden?

Hierop heeft niemand ons nooit geantwoord. Ook Ds. Zwier niet. Als het hierop aankwam beriep men zich altijd op het “mysterie”. En thans zoekt Ds. Zwier in het verdere van zijn antwoord aan Dr. Schilder zijn heil in het nadruk leggen op dat woord ZEKERE, dat in het eerste punt voorkomt. Hij heeft in Dr. Schilder's vragen een uitweg gezien, en hij haast zich om dien te kiezen.

Ziet, het komt nu, wat de rechte verklaring van Punt I betreft, alles maar aan op het onderscheid tusschen DE gezindheid en een ZEKERE gezindheid, zoo leert ons Ds. Zwier. Ds. Hoeksema verklaart het eerste punt alsof er stond DE gezindheid (zooals het in den aanhef van Punt I staat; en, zooals we gezien hebben, volgens Ds. Zwier behoort die aanhef er wel bij, maar niet dan nadat DE veranderd is in EEN ZEKERE); maar de synode sprak slechts van een ZEKERE gezindheid!

Er is Ds. Zwier een licht op gegaan. Beschouwd als een verklaring van de *bedoeling* van de Synode 1924 is dit een staaltje inlegkunde. Want evenmin als de synode het onderscheid tusschen HOUDING en GEZINDHEID voor den geest stond, evenmin dacht ze aan het onderscheid tusschen DE en EEN ZEKERE. Ds. H. J. Kuiper geeft van de zaak dan ook een geheel andere verklaring, als hij schrijft, dat er maar één gunst of genade is, waarvan de “algemeene genade” slechts een lagere graad van openbaring is dan de “bijzondere genade”. En zoo doet ook prof. Berkhof. En ook Ds. Zwier dacht in 1924 niet aan het onderscheid tusschen DE en EEN ZEKERE. In zijn protest tegen de aanneming der Drie Punten door de Synode omschrijft hij het eerste der Drie Punten als: “DE (hoofdletters van mij) gunstige gezindheid Gods jegens de menschheid in het algemeen”, en dan schrijft hij, dat hij het met die punten “volmaakt eens is”. (Acta, 1924, p. 193).

Maar thans ziet hij hier een kans ter ontkoming.

Want, zoo schrijft hij, het maakt geen klein verschil, of ge zegt DE of EEN ZEKERE. Dit heeft hij van Dr. Schilder geleerd. Hij bewijst hier dus, dat, als het maar in zijn kraam te pas komt, hij metterdaad wel van Dr. Schilder leeren wil. Maar, pas op,

zou Dr. Schilder het standpunt innemen, dat ge uit de dingen heelemaal niet tot de "gezindheid Gods" kunt en moogt besluiten, dan houdt die gewilligheid om te leeren ook bij Ds. Zwier op. Denk maar om mijn woorden. Als Ds. Zwier maar door blijft schrijven, dan komt hij wel, waar hij wezen moet.

Maar dit woord ZEKERE past hem thans zeer goed. En weer leert hij van Dr. Schilder gaarne, wat dit woord dan wel moet beteekenen. DE is *bepaald* EEN ZEKERE is *onbepaald*. En dat *onbepaalde* kan men bij de authentieke verklaring van het eerste punt zoo goed gebruiken. In de uitdrukking EEN ZEKERE laat men doorschemeren, "DAT MEN ER NIET ZOO GOED RAAD MEE WEET". Wat toch een mooie verklaring bij het eerste punt! Dat laat nog eens ruimte! Bij zooveel ruimte kan men ademen! Verder nog beteekent die term EEN ZEKERE, "DAT MEN GEEN BEGRIPSMATIGE HELDERHEID NASTREEFT". Kan men nog een beter woord vinden om het streven der Synode van 1924 negatief te omschrijven? Neen, om begripsmatige helderheid was het de Synode van 1924 niet te doen. Men had heel iets anders op het oog! Verder nog kan men door die woorden EEN ZEKERE te kennen geven "DAT MEN GEEN ONVERMENGDE GROOTHEID ALS ZOO-DANIG OP HET OOG HEEFT OF AANDUIDEN WIL". Waarlijk, het blijkt al meer en meer, dat we de woorden EEN ZEKERE moeten hebben en niet dat lastige woordje DE! En het is zoo schoon, dat die woorden ook werkelijk in Punt I staan, ofschoon men dat in 1924 nog niet zoo duidelijk zag! Het staat er immers: "EEN ZEKERE gunst of genade! Het is waar, dat er in den aanhef staat: "DE gunstige gezindheid Gods", maar dit kan gemakkelijk zoo verklaard worden, dat "EEN ZEKERE" daarbij behoort.

En zoo schrijft Ds. Zwier dan nu: "De bedoeling der Synode, daar ben ik wel zeker van, was niet DE gunstige gezindheid Gods, maar EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods jegens de menschheid in het algemeen te belijden".

Zeker, zeker, EEN ZEKERE, dat is nu wel zeker!

Stellen we nu de proef op de som. We zullen die woordekens "EEN ZEKERE" met de verklaring van die woorden, die door Ds. Zwier zelf aanvaard wordt, in Punt I invoegen, en zien, wat we dan overhouden. We krijgen dan het volgende:

"Aangaande het eerste punt, rakende EEN ZEKERE gunstige gezindheid Gods jegens de menschheid in het algemeen en niet alleen jegens de uitverkorenen, een gezindheid, WAARMEE WE GEEN GOED RAAD WETEN, een term, WAARMEE WE HEEL GEEN BEGRIPSMATIGE HELDERHEID NASTREVEN, en die GEEN ONVERMENGDE GROOTHEID AANDUIDEN WIL, spreekt de Synode uit, dat er, behalve de zaligmakende genade Gods bewezen alleen aan de uitverkorenen ten eeuwigen leven, ook EEN ZEKERE gunstige gezindheid of ge-

nade Gods is, WAARMEE WIJ VERDER GEEN RAAD WETEN, en ten opzichte waarvan WE HEEL GEEN BEGRIPSMATIGE HELDERHEID NASTREVEN, en waardoor GEEN ONVERMENGDE GROOTHEID WORDT AANGEDUID, die Hij bewijst aan Zijn schepselen in het algemeen".

Zoo was, volgens Ds. Zwier, de bedoeling van de Synode! Dit is wel geen authentieke verklaring, maar Ds. Zwier is toch wel zeker, dat, zou de Synode van 1924 zelf een verklaring geboden hebben, het eerste punt er ongeveer zoo zou hebben uitgezien!

Wat een bekentenis! Zoo werkte, nota bene, een synode! Ze deed een uitspraak aangaande iets, waarmee ze geen goed raad wist! Ze sprak uit, dat ze geen begripsmatige helderheid nastreefde! Let wel: ze streefde niet eens naar helderheid van begrip en voorstelling en termen! Ze gebruikte met opzet termen, waardoor geen "onvermengde grootheden" werden aangeduid!

En zulke vage, schijnbaar niets, maar mogelijk ook alles zeggende verklaringen legde men ons ter onderteekening voor.

Op grond van zulke onheldere begrippen en gemengde grootheden, waarmee men zelf geen raad wist, veroordeelde men ons, zette men ons af, verscheurde men de kerken!

Zoo bekend nu, vijftien jaren na de synode van 1924, Ds. Zwier!

Zeker, zeker, EEN ZEKERE!

Ofschoon Ds. Zwier hiermee eigenlijk klaar is met zijn antwoord op de vraag van Dr. Schilder, meent hij nog een artikel te moeten schrijven, waarin het hem blijkbaar hoofdzakelijk te doen is, om ons zwart te maken.

Eerst tracht hij duidelijk te maken, waarin mijn verkeerde verklaring van Punt I nu eigenlijk wel bestaat. Zooals de lezers wel weten, beweerde hij altijd, dat wij een verklaring aan de Drie Punten geven, die heelemaal niet bij ze past en ook niet naar de bedoeling der Synode 1924 is. Waarin die verkeerde verklaring bestaat, toonde hij nimmer aan, zelfs niet op de conferentie, waar we hem er om vroegen. Maar nu hem dat licht is opgegaan over dat "EEN ZEKERE", ziet hij ook duidelijk, waarin onze verkeerde voorstelling bestaat.

Kort gezegd bestaat het verschil tusschen mijn verklaring van Punt I en zijn werkelijke beteeckenis hierin, dat ik beweer, dat het spreekt van DE gunstige gezindheid Gods, terwijl de synode sprak van EEN ZEKERE gunstige gezindheid.

Ds. Zwier zuigt dit uit zijn duim. Wijselijk haalt hij mij niet aan ten bewijze van zijn beweren. Ik daag hem uit om het te bewijzen.

In mijn referaat op de conferentie in de Pantlind zeide ik van het eerste punt het volgende: "De leer van het eerste punt is, dat er eene gunstige gezindheid in God is jegens alle menschen, waaronder ook de verworpenen begrepen zijn. BEHALVE de zaligmakende genade Gods, die Hij alleen aan de uitverkorenen bewijst, is er ook een NIET-ZALIGMAKENDE genade Gods, beide als gezindheid in God en als eene op het scheepsel uitgaande werking Gods, waarin ook de verworpenen deelen". En verder zeide ik: "Het lag dus in den aard der zaak, dat de synode, zoekende naar bewijs voor de gemeene gratie in de belijdenisschriften, wel moest aanlanden bij de algemeene verkondiging des evangelies, waarvan de belijdenisschriften wel spreken, maar de genade waarvan zij juist particulier maken. Zoo kwam het, dat in het eerste punt de stelling werd aanvaard, dat God in de prediking gemotiveerd wordt door EENE gunstige gezindheid, niet alleen jegens de uitverkorenen, maar jegens alle menschen. Duidelijker nog dan door de Synode van 1924 werd dit door die van 1926 te Englewood uitgesproken. In haar antwoord aan den kerkeraad van Middleburg, Iowa, die tegen de uitspraken van 1924 protest had ingediend, spreekt die synode van EEN 'goedheid of genade Gods in het doen uitgaan van een welgemeend aanbod des heils aan allen tot wie de prediking des Evangelies komt', alsmede van een 'ZEKERE genade, goedheid of gunstige gezindheid Gods', etc.

Ds. Zwier zat er bij, toen ik dit voorlas. En ook toen maakte hij de opmerking, dat ik Punt I verkeerd verklaarde. Toen zat het hem dus *niet* in het later door hem ontdekte onderscheid tusschen DE en EEN ZEKERE.

Daarom daag ik hem uit om met de stukken aan te toonen, dat het volgende een juiste voorstelling van de zaak is:

"Hij leest er meer in dan er staat. Niettegenstaande de duidelijke uitspraak onzer Synode van 1926 bleef hij volhouden, dat in het eerste punt van 1924 DE gunstige gezindheid Gods jegens de menschheid in het algemeen wordt beleden".

Zeker, ik beweer, dat het eerste punt een "Janus-kop" is, als het spreekt van de zaligmakende genade Gods, die alleen aan de uitverkorenen wordt bewezen, *en* van een zekere gunstige gezindheid Gods jegens alle menschen, die tot openbaring komt in het algemeen aanbod des evangelies. Ik beweer ook, dat als ge het eene aangezicht van dezen Janus-kop goed beschouwt, ge duidelijk de trekken van Arminius herkent, en dat deze trekken nog duidelijker uitkomen als ge de verklaringen van de synode van 1926 er bij neemt. Als ge nu eens geen heil zoekt in verklaringen als "WIJ WETEN ER GEEN RAAD MEE", en WIJ STREVEN GEEN BEGRIPSMATIGE HELDERHEID NA", en "WIJ BEDOELEN GEEN ONVERMENGDE GROOTHEDEN AAN TE DUIDEN", wat

beteekent het dan, wanneer we op het eene aangezicht van dezen Janus-kop lezen, dat er een zekere gunstige gezindheid Gods jegens alle menschen tot openbaring komt in de prediking des evangelies, en als we dan verder lezen, dat die prediking een "welmeenend" aanbod van Godswege is? Ik vraag u, wat mensch kan daarin iets anders lezen dan dat die "gunstige gezindheid" in God jegens alle menschen bestaat in een "welmeenendheid" de zaligheid betreffende, i.e. de begeerte om allen te zaligen? En als ge daarbij in aanmerking neemt, wat wijlen prof. Heyns openlijk leerde over I Tim. 2:4, en hoe prof. L. Berkhof Ezech. 33:11 verklaart, en hoe hij Rom. 2:4 zoo verklaart, dat God de Joden tot bekeering wilde leiden, maar dat de uitkomst aan de bedoeling niet beantwoordde, wie zal mij dan betwisten, dat de Christelijke Gereformeerde Kerken met het eerste punt in het kamp der Remonstranten zijn aangeland?

Maar het is al te goedkoop, als Ds. Zwier zijn lezers wil diets maken, dat ik eenvoudig zou zeggen, dat het eerste punt spreekt van DE gunstige gezindheid Gods, terwijl het in de werkelijkheid spreekt van EEN ZEKERE genade Gods.

Ik ben altijd nog blij, dat we althans één conferentie hebben gehouden in het bijzijn van Dr. Schilder.

Ik ben ook blij, dat al de Christelijke Gereformeerde broeders daar hebben betuigd, dat ze daar niets nieuws hebben gehoord. Dit betrof vanzelf ook, wat ik in mijn referaat zeide van Punt I. Ik ben ook blij, dat de Christelijke Gereformeerde broeders zelf voorstelden, dat Dr. Schilder mijn referaat zou opnemen in "De Reformatie" 'en bespreken. Dr. Schilder heeft nu alles zwart op wit, ook wat ik schreef over het eerste punt. Ik vertrouw, dat de geachte broeder aan de overzijde wel goed kan lezen, en dat hij ook wel zal zien, dat Ds. Zwier de dingen scheef voorstelt. Ik verwonder mij alleen maar, dat hij, ook al deze dingen wel wetende, en op de conferentie de rol van "stille luisteraar" gespeeld hebbende, deze dingen durft te schrijven.

Doch het wordt al treuriger met Ds. Zwier.

Blijkbaar wel gevoelend zijn eigen machteloosheid om het eerste punt aannemelijk voor te stellen, geen poging wagens om in te gaan ook maar op één enkele der argumenten en Schriftuurplaatsen, die ook in onze laatste reeks artikelen tegen hem voor zijn aandacht zijn gebracht, begint hij waarlijk te *schelden*!

Luister slechts:

"Toch blijft hij volhouden, ik mag natuurlijk niet zeggen: tegen beter weten in, want dan zou ik me een oordeel over zijn hart aanmatigen, en dat mag niet. (Pas op, Zwier! Er zijn toch geen briefkaartjes in omloop, waarin ge schrijft, dat ik wel beter weet, maar zoo schrijf als ik doe, om mijn kerkje in stand te houden?). Maar feit is, dat hij ook na 1926 in de dwaling zijns verstands is blijven volharden.

"Zie, de teerling was feitelijk in 1924 al geworpen. De *splijtzucht* (ik onderstreep) had hem toen reeds *aangegrepen*, en *dreef* hem tot *scheuring aan*. En in 1926 was het, zooals wel te begrijpen was, uiterst moeilijk voor hem, op zijn schreden terug te keeren.

"Sinds dien tijd *zet* hij zijn *schismatieke actie voort* (alle cursiveering van mij). De broeders in Nederland zouden erg vreemd opzien, *als we in bijzonderheden gingen vertellen, hoe Ds. Hoeksema 'zending' drijft op het terrein onzer kerken*".

Ik daag Ds. Zwier hier openlijk uit, om dit eens in "bijzonderheden te vertellen". Doet hij dit niet, dan sta hier en blijve hier staan, dat deze lage verdachtmaking een leugen is!

Waarlijk hier mocht wel een vrome betuiging van broederlijkheid bij. En ze komt ook. Ds. Zwier heeft blijkbaar zelf gevoeld, dat zulk eene opzettelijke verklaring wel noodig mocht worden geacht. Daarom schrijft hij:

"Professor Schilder, denk s.v.p. niet, dat ik boos ben of bitter of "kokend" of zoo iets, omdat Ds. Hoeksema mij in zijn blad maar half broederlijk behandeld heeft. Ik schrijf dit artikel even kalm en doodsbedaard als ik altijd ben. Ik ben thans even kalm en koel als verleden winter, toen we met ons beiden stonden in de sneeuw". . . .

'k Geloof het gaarne. Zoo koel als iemand, die in de sneeuw staat. Maar daar wordt het niet beter van. Voor wat men in koelen bloede schrijft is men des te meer verantwoordelijk.

Maar de hiervolgende betuiging van Ds. Zwier neem ik niet aan:

"Denk evenmin, dat ik behagen schep in dit schrijven over een broeder, die zich van ons vervreemd heeft. Ik doe het met weemoed in mijn hart, maar de nood is mij opgelegd". . . .

Doch 't wordt nog minder.

Het begint kinderachtig te worden. Ds. Zwier roept openlijk de hulp van Dr. Schilder tegen ons in. Hij schrijft:

"Hooggeachte professor, wilt U ons niet helpen in onze poging, om dezen broeder van de bovengenoemde dwaling zijns verstands en dwaling zijns wegs te overtuigen?"

Wat kan een mensch zich al verlagen!

't Wordt waarlijk pathetisch!

Maar ik wil Zwier, ten overstaan van Dr. Schilder als getuige, eens iets zeggen. Door omstandigheden kwam ik de laatste dagen van zijn verblijf te Grand Rapids nogal veel met Dr. Schilder in aanraking. Ik heb hem vriendschappelijk behandeld, iets dat mij zeer gemakkelijk viel, omdat wie met hem in aanraking komt tot zijn persoon zich aangetrokken gevoelt. Met pluimstrijkende woorden ging ik niet om. 'k Heb den "leerling" ook niet gespeeld. Ook heb ik

niet als een kind zijn hulp ingeroepen tegen de Christelijke Gereformeerde Kerken. Wat ik hem van onze zaak gezegd heb, weet Zwier, want hij was er bij. Daarom was ik blij, dat die conferentie in de Pantlind gehouden werd. Daarom bereidde ik mij op die conferentie voor, opdat ik openlijk, in het bijzijn van de Christelijke Gereformeerde broeders en van Dr. Schilder zou kunnen zeggen hoe de zaken tusschen ons stonden. Daarom ben ik nog blij, dat ge mij getuigenis gaaft, dat ik niets nieuws zeide. De broeders kunnen nooit meer tegenover Dr. Schilder staande houden, dat ik de dingen verkeerd voorstel. Hij heeft in het kort alles zwart op wit.

En let er nu wel op, dat Dr. Schilder volkomen vrij is, om van mijn referaat te zeggen, wat hem goeddunkt. *Ik* heb hem niet gevraagd om het in "De Reformatie" op te nemen en te bespreken. De Christelijke Gereformeerde broeders zijn het, die daar zoo sterk op aandrongen. Wel heb ik hem gewaarschuwd om zich niet te dupe van 't geval te laten maken. En ook nu is hij, wat mij betreft, nu de Christelijke Gereformeerde broeders toch geen samenspreking willen, volkomen vrij om zijn bespreking van mijn referaat te staken. Gaat hij door met zijne bespreking, dan is hij volkomen vrij om het in flarden te scheuren, zoodat er niets goeds van overblijft, wat zijn verhouding tot mij betreft. Doet hij dit laatste, dan zal hij met argumenten uit Schrift en belijdenis moeten overtuigen, en dan kan hij op bescheid in de Standard Bearer rekenen.

En zoolang hij het maar doet als vriend en broeder (het eenigste, dat hij mij verschuldigd is), zal hij in mijn achting niet dalen, noch ook mijn gevoel van oprechte vriendschap voor hem doen verminderen.

We kunnen wel als *mannen* met elkaar omgaan, ook al doe ik in achting voor Dr. Schilder voor niemand onder. Kruiperigheid veracht ik.

En we kunnen wel vrienden blijven, ook al zouden we van elkander moeten verschillen.

Doch een bede om hulp, zooals Ds. Zwier thans tot Dr. Schilder richt, heb ik nimmer geuit, zal ik ook nooit tot iemand richten.

Dr. Schilder weet het bij dezen tijd wel, dat het in Amerika niet allemaal lompe boeren zijn, die een gast links laten liggen, omdat ze bang zijn dat hij het op sommige "punten" niet met hen eens is; noch ook "leerlingen", die voor hem op de schoolbanken gaan zitten, of ze het meenen of niet; noch ook kinderen, die zijn hulp inroepen, omdat hij een invloedrijk man is.

Zoo staat het met onze verhouding.

Dr. Schilder is tegenover ons nog even vrij, als toen hij mij voor het eerst ontmoette.

En ik tegenover hem.

H. H.

Kerk En Kerken

We ontkenden, dat de vele kerken en secten, die er met name sedert de Reformatie der zestiende eeuw zijn ontstaan, mogen worden beschouwd als verschillende vormen en openbaringen van de ééne katholieke kerk. Daar zijn de Grieksche en de Latijnsche Kerken, de Roomsche Kerk en de kerken der Reformatie, de Luthersche en de Gereformeerde Kerken, en al de latere kerkengroepen, die zich om verschillende oorzaken hebben afgescheiden en afzonderlijk georganiseerd, de Congregationalisten, Kwakers, Arminianen, Methodisten, Baptisten, die ook nog weer in onderscheidene groepen uiteenvallen. En zooals we zagen wordt de voorstelling verdedigd door sommigen, dat we in deze verdeeling en versplintering der Kerk in vele groepen, ieder met haar eigen belijdenis, de ware pluriformiteit der Kerk moeten zien. Christus is zoo groot, de waarheid is zoo rijk en veelzijdig, dat één enkele kerk nooit alleen dien rijkdom tot openbaring zou kunnen brengen, en dat die slechts in de vele kerken in het licht kan treden. Zoo schijnt ook Philip Schaff te oordeelen, die in zijn Voorwoord bij "Creeds of Christendom" I schrijft: "The divisions of Christendom bring to light the various aspects and phases of revealed truth, and will be overruled at last for a deeper and richer harmony of which Christ is the keynote". En ook Dr. Bavinck laat den indruk deze voorstelling te zijn toegedaan, als hij schrijft: "Het godsdienstig geloof is echter krachtens zijn eigen natuur aan eene gemeenschap en aan hare belijdenis verbonden. Ook hier is het als overal elders. Abstracties, universalia zijn er in de werkelijkheid niet. *De boom, de mensch, de wetenschap, de taal, de godsdienst, de theologie* zijn nergens te vinden. Er zijn alleen bijzondere boomen, menschen, wetenschappen, talen en godsdiensten; zooals een taal samenhangt met een volk, zooals wetenschap en wijsbegeerte altijd in een zekere richting en school beoefend worden, zoo is religie en theologie alleen te vinden en te kweken in een haar verwante gemeenschap. Eene kerk is de natuurlijke bodem voor religie en theologie. Evenmin als er nu reeds *de kerk* is, is er ook *de religie* en *de theologie*. Er zijn slechts verschillende kerken, en zoo ook verschillende theologieën. En dit zal duren, tot de gemeente in Christus haar vollen wasdom heeft bereikt en allen gekomen zijn tot de eenheid des geloofs en der kennis van den Zone Gods. Deze eenheid is niet met geweld te grijpen, maar kan het best worden bevorderd, als elk het geloof zijner eigene kerk indenkt, en op 't zuiverst voorstelt. Niet buiten de bestaande kerken om, maar door deze heen bereidt Christus zich zijn ééne, heilige, algemeene gemeente. En niet buiten de verschillende dogmata om, maar door deze heen wordt de eenheid der kennis Gods voorbereid en verkregen". Dogmatiek, I, 71.

Ook hier hebt ge de voorstelling, dat zooals alle

verschillende boomen het begrip boom vertegenwoordigen, en alle verschillende talen den rijkdom der menschelijke taal doen uitschitteren, zoo ook wordt *de Kerk* door alle verschillende kerken vertegenwoordigd, en komt de waarheid door de dogmata van verschillende kleur en belijdenis het best tot openbaring. Eigenlijk ligt hier de gedachte aan ten grondslag, dat alle kerken, een ieder op hare eigene wijze, een zeker aspect van de ééne waarheid voorstaan en op den voorgrond doen treden; dat die ééne waarheid echter nog slechts bij benadering wordt gekend; en dat ze bij niet één der bestaande kerken te vinden is; dat echter alle kerken gelijkelijk naar de waarheid streven, hare krachten inspannen om haar te benaderen, en dat ze, zoodra ze, ieder in haar eigen weg, allen de waarheid hebben bereikt ook als ééne heilige, algemeene kerk tot openbaring zullen komen. Dat er zooveel verdeeldheid en worsteling is op kerkelijk gebied komt alleen daar vandaan, dat allen nog slechts ten deele kennen. Maar de verschillende lijnen van de verschillende dogmata loopen alle op één middenpunt, en dus op een vereenigingspunt uit. Laat elke kerk dus op haar eigen lijn voortschrijden, en de eenheid zal straks worden gevonden. Het is met de kerken zooals met de spaken van een wiel. Aan den omtrek of niet ver van den omtrek liggen de spaken uit elkaar en van elkaar verwijderd. Maar hoe verder ge van de velgen komt en hoe dichter ge bij de naaf van het wiel nadert, hoe dichter ook de spaken bij elkaar komen, tot ze in de naaf zelf vereenigd zijn. Zoo is het ook met de pluriformiteit der Kerk. Elke bestaande kerk vertegenwoordigt een zekere lijn van de waarheid. Laat alle kerken zich nu maar voortbewegen op die lijnen, en ze vinden straks vanzelf de gewenschte eenheid.

Nu zullen we zeker allen volmondig belijden, dat we slechts ten deele kennen. En dat niet slechts in den zin, dat we hier altijd een duistere rede (enigma) als in een spiegel zien, en het ten deele dus niet zal worden opgeheven, totdat we aangezicht tot aangezicht zullen zien; maar ook in den zin, dat we de waarheid Gods in Christus, zooals deze ons in de Schrift is geopenbaard nog slechts zeer ten deele en gebrekkig in ons bewustzijn hebben opgenomen. Hoemeer iemand ernst maakt met het onderzoek der Heilige Schrift en met de kennis der waarheid, zooals die onder de leiding des Geestes uit de Schrift in het verleden reeds werd opgediept, hoe meer hij dit "ten deele" van ganser harte zal belijden. Hoemeer we van de waarheid zien, hoemeer we gevoelen, dat we niet dóórzien; hoemeer we verstaan, hoemeer we beseffen, dat we niet begrijpen; hoemeer we inzien in de diepte der waarheid, hoemeer we tot de slotsom komen, dat we tot op den bodem toe nog bij lange na niet hebben gespeurd. Maar dit is geheel iets anders dan te beweren, dat alle verschil in belijdenis, en alle gescheiden leven der kerken op aarde aan dit ten-deele-kennen zou zijn toe

te schrijven. Zulk een bewering past zeker niet op de werkelijkheid. De bestaande kerken vertoonen immers niet het beeld van een leger, dat van verschillende kanten naar één centrum opmarcheert. En de verschillen in de belijdenissen dier kerken zijn niet van dien aard, dat ze te beschouwen zijn als deelen of zijden van dezelfde waarheid. Integendeel er is conflict, er is afwijking van elkander, er is een steeds verder van elkander verwijderd worden. Wie belijdt, dat God souverein is ook in betrekking tot het stuk der zaligheid en de volstreckte predestinatie handhaaft, beweegt zich niet naar hetzelfde centrum als hij, die deze waarheid ontkent en de vrije wil des menschen op den voorgrond stelt. De Roomsche beschouwing van de mis en de Gereformeerde voorstelling van het Heilig Avondmaal zijn geen twee zijden van dezelfde waarheid. Als de Baptist het verbond Gods loochent, zooals het is opgericht met de geloovigen en hun zaad, en de Gereformeerde handhaaft het goed recht van den kinderdoop, dan bewegen beide zich niet in dezelfde richting of naar hetzelfde centrum. Ware pluriformiteit veronderstelt eenheid, is in eenheid geworteld, komt uit de eenheid op, is een rijke openbaring van die eenheid. Maar hier is conflict, botsing, tegenspraak. Hier moet ge kiezen. Hier staat het zoo, dat als ge voor het ééne kiest, ge daarmee het andere veroordeelt. Hier hebt ge geen pluriformiteit, maar verdeeldheid. En daarom kunnen we niet meegaan met de voorstelling, dat de vele kerken te beschouwen zijn als eene veelzijdige openbaring van den rijkdom der eene Kerk in Christus, haar eenig Hoofd.

Beide de Schrift en de historie der Kerk en van het dogma leeren het ons dan ook wel anders. Wel wordt ons door de Schrift het ideaal voor oogen gesteld, dat we allen zullen komen tot de eenigheid des geloofs en der kennis van den Zoon Gods, tot eenen volkomenen man, tot de mate van de grootte der volheid van Christus. Maar tot die mate van de grootte der volheid van Christus behoort niet allerlei wind van leer, allerlei dogmata en beschouwingen in de leer, die ieder zou hebben te ontwikkelen, om aldus tot de gewenschte eenheid te komen. Volgens de Schrift zijn die verschillende "dogmata" niet te beschouwen als de pluriforme openbaring der ééne, dieper liggende waarheid in Christus, maar als afwijkingen, waartegen de kerk te waken heeft, waartegen de geloovigen te strijden hebben, zullen ze waarlijk opwassen tot eenen volkomenen man. Zij moeten juist niet omgevoerd worden met allen wind der leer, als kinderen. Ze moeten zich niet laten verleiden door de bedriegerij der menschen, die er op uit zijn om listiglijk tot dwaling te leiden. Doch ze dienen de waarheid te betrachten in liefde, om alzoo op te wassen in Christus, die het Hoofd is. En de dogmengeschiedenis vertoont niet het beeld van een wiel, waarvan de spaken in een centrum samenkomen, alsof de verschillende kerken en

sekten zich in den loop der geschiedenis van den omtrek naar het centrum hadden voortbewogen, doch veeleer van één rechten weg, dien der geopenbaarde waarheid, door de Kerk uit de Schrift opgediept en beleden, dien de Kerk onder harden strijd en van verschillende zijden aangevallen heeft trachten te bewandelen, met vele bijpaden en zijwegen, meer of minder van den rechten weg afwijkend, waarop vele kerken en sekten zich bewogen en nog bewegen.

Dit wil niet zeggen, dat de ééne, heilige algemeene Christelijke Kerk op aarde beperkt zou zijn tot een kerkengroep of denominatie. Het standpunt, dat de Kerk alleen in eigen kerk te vinden is, en dat alle andere kerken valsche kerk of schijnkerk zijn is met bovenstaande niet ingenomen, is zeker te veroordeelen. Er kunnen zeker verschillende graden van afwijking in bepaalde kerkengroepen zijn, zonder dat ze daarom als "valsche kerk" zijn te beschouwen en te veroordeelen. De Schrift leert ons dit zeer uitdrukkelijk. Wat waren er niet een afwijkingen in de gemeente te Corinthe, beide in de leer en in den wandel, zoo zelfs, dat de gemeente moest worden gewaarschuwd tegen de dwaling der loochening van de opstanding der dooden; maar dit nam niet weg, dat Paulus de gemeente als de Kerk van Christus beschouwt en haar als zoodanig aanspreekt in zijnen brief. In de zeven brieven aan even zoovele gemeenten in Klein Azië, die in hoofdstukken twee en drie van het boek der Openbaringen voorkomen, zijn er slechts twee gemeenten, die blijkbaar geen bestraffing en vermaning tot bekeering noodig hebben vanwege de een of andere afwijking in leer en leven; en de gemeente te Laodicea wordt zelfs door den Heiland bedreigd met algeheele verwerping. Maar toch is de onderliggende gedachte, dat in al die zeven gemeenten de heilige, algemeene Christelijke Kerk tegenwoordig is. Met staande te houden, dat de pluriformiteit der Kerk op aarde niet te zoeken is in de verschillen tusschen de bestaande kerken, en dat de verscheidenheid der waarheid in Christus zeker niet tot openbaring komt in het onderscheid tusschen de verschillende dogmata en belijdenissen, ontkennen we dus niet, dat op aarde de eene heilige, algemeene Christelijke Kerk wel te zoeken en te vinden is in verschillende kerken, die desniettemin te beschouwen zijn als afgeweken van den rechten weg in leer of leven of beide.

Deze houding mogen we niet aannemen.

Dit standpunt zou feitelijk inhouden, dat de geloovigen en de zaligheid beslist tot eigen kerk beperkt zijn. Eigen kerk is dan niet slechts de zuiverste, maar de eenige openbaring van het lichaam van Christus op aarde. In eigen kerk alleen wordt dan de waarheid gegrepen, gehandhaafd en beleden in volstrekten zin. En buiten eigen kerk is dan ook in even volstrekten zin de leugen. In geen enkelen zin des woords, zelfs niet in de minste graad is dan de waarheid, die in Chris-

tus is, nog te vinden in andere kerken. Eigen kerk is dan de "alleen-zaligmakende" kerk. Alle andere kerken zijn sekten.

Aan den anderen kant is ook de irenische houding te veroordeelen. Zij ziet eigenlijk in alle bestaande kerken gelijkelijk de eene, heilige, katholieke Kerk, en legt er dan nadruk op, dat al die kerken gelijkelijk nog ver zijn van de volmaaktheid. Ze staat irenisch ook tegenover eigen belijdenis en eigen kerk. Van het standpunt, dat eigen kerk de zuiverste openbaring is van het lichaam van Christus, en dat het daarom roeping is eigen belijdenis te handhaven en te verdedigen tegenover al, wat daarmee in strijd is, moet ze niets hebben. *De kerk en de waarheid* moeten eigenlijk gezocht in hetgeen alle kerken gemeen hebben, in de grootste gemeene deeler aller kerken en aller belijdenissen. Laat ons dan maar nederig en ootmoedig bekennen, dat wij allen nog onvolmaakt zijn, dat ook in eigen kerk nog de volmaaktheid niet is bereikt, evenmin als in andere kerken; en dat ook in eigen belijdenis de waarheid niet volkomenlijk en volmaaktelijk is uitgedrukt. En de eenheid der kerk op aarde is dan te zoeken in den weg van het verloochenen zoo veel mogelijk van het specifieke, het bijzondere in eigen belijdenis, op den grondslag van hetgeen alle kerken nog gemeen hebben van de waarheid des evangelies. Deze houding wordt b.v. sterk aangeprezen in het bekende werk van Dr. G. J. Ubbink: "De Nieuwe Belijdenis aangaande Schrift en Kerk". Uit het vele, dat we uit dit boek zouden kunnen aanhalen ten bewijze hiervan willen we slechts een enkele greep doen. Hij schrijft op p. 393 v.v.: "Wij gelooven, dat de Kerk één is, één lichaam, dat hare volstreckte eenheid heeft in het ééne Hoofd; ééne kudde met één Herder, en dat er dus maar ééne Kerk is; omdat er maar één Naam onder den hemel gegeven is, waardoor wij kunnen zalig worden; dat er maar ééne heilige Gemeente is, die maar één Heer heeft, welker leden allen gelijkelijk zonder onderscheid slechts door het ééne en zelfde geloof persoonlijk en reëel verbonden zijn; dat zij allen slechts door den éénen Doop van Christus gereinigd zijn van hunne zonden en uit den dood in het leven overgegaan; en wijl zij allen uit God zijn, hun eenheid volstrekt en voor eeuwig bestaat in den éénen God en Vader van allen, die daar is boven allen, en door allen, en in hen allen. Daarom erkennen wij ook alle kerkelijke organisaties als openbaringen van de ééne Kerk, en alle leeraren als verkondigers van de goede boodschap, en alle menschen als medeleden van het ééne lichaam, indien zij in Christus als in den éénen Middelaar Gods en der menschen gelooven. . . . Om dezelfde reden verwerpen wij ook het zoeken van de eenheid der Kerk in de uitwendig zichtbare *gelijkvormigheid van liturgie* en eeredienst, of ook van *kerk-regeering* of kerkenorde, ja ook, wanneer de eenheid gezocht wordt in die van een bepaald leersysteem, ja ook van

ééne bepaalde Confessie, al zou men deze ook willen stellen in de 12 Artikelen van de Apostolische Geloofsbelijdenis. . . . Wij gelooven, dat hier geen enkele kerk mag eischen, dat de andere tot háár komen. . . . omdat elke kerk afgezien van de dwalingen, die in haar zijn, en waarvan elke kerk zich moet bekeeren, in haar onderscheiden-geworden-zijn een bepaalde roeping in de wereld te vervullen heeft, en zij bovendien elkaar aanvullend, voor elkaar een hand en voet moeten zijn". En als een van de hoofdoorzaken van de verdeeldheid der kerk op aarde meent Dr. Ubbink het volgende te moeten noemen: "En dat wij deze onze menschenlijke kennis overschattende, en elke kerk hare leer houdende voor *de* waarheid, voor eeuwige, onveranderlijke waarheden en daarvoor strijdende, *met elkander* zijn gaan strijden, en van elkander zijn *gescheiden*; en elk zich voor de ware kerk houdt, met hoogstens naast zich nog enkele 'secten' of halve kerken, met wellicht nog enkele verdwaalde geloovigen, doch voorts met een: 'Komt allen tot ons', in plaats van 'Laat ons samen tot Christus gaan'".

Deze irenische houding, die eigenlijk een rechtstreeksch gevolg is van de valsche pluriformiteitsgedachte, is zeker te veroordeelen. Zij wordt veroordeeld door de Schrift, die zeker de geloovigen tot eenheid en broederlijke liefde vermaant, en dikwijls waarschuwt tegen het *twisten met elkander*, maar die niet minder waarschuwt tegen het insluipen van dwaalleeraars, die de kerk van Christus bedoelen te verleiden en te verwoesten, en herhaaldelijk ons vermaant om vóór de waarheid en tegen de dwalingen te strijden met al, wat in ons is. Ze wordt ook veroordeeld door de historie. Het is zeker niet waar, dat de kerken dáárdor van elkander gescheiden zijn geraakt, dat ze *met elkander* zijn gaan strijden. Integendeel leert ons de historie, dat de verschillende kerken in de wereld zijn gekomen óf doordat de zich reformeerende Kerk zich afscheidde of werd uitgeworpen door de gedeformeerde of vervalschte kerk, óf doordat een gedeelte der Kerk afweek op een of meer punten en zich op den basis der dwaling tot eene afzonderlijke kerk formeerde. En ze wordt mede door de werkelijkheid veroordeeld. Het is gemakkelijk om in het afgetrokkene de zaak voor te stellen alsof alle kerken gelijkelijk de waarheid belijden en gelijkelijk onvolmaakt en onvolkomen zijn in dat belijden der waarheid, de werkelijkheid leert het wel anders. Want in de werkelijkheid vinden we altijd weer de zuiverste, de min-zuivere en de zeer onzuivere openbaringen van het lichaam van Christus, om nu maar niet te spreken van de valsche kerk. In de werkelijkheid is het zoo, dat wanneer men om de een of andere reden eigen omgeving verlaat en van eigen kerk tijdelijk verwijderd is en in andere kerken de diensten bijwoont, men in die andere kerken niet zelden het evangelie met een kaarsje zoeken moet. En daarom is het zeker niet onze roeping den strijd om en voor

de waarheid en tegen de dwaling op te geven, en de eenheid der kerk op aarde te zoeken door de bestaande verschillen te negeeren. Door de scherpe lijnen der waarheid eenmaal den heiligen overgeleverd te verdoezelen dient men de ware eenheid der Kerk op aarde nimmer. Zulk syncretisme is van den booze!

Zoo blijft dan het alleen zuivere standpunt dat, wat ook door onze belijdenisschriften wordt ingenomen, het standpunt van hem, die zijne roeping verstaat om zich bij de zuiverste openbaring van het lichaam van Christus op aarde te voegen. Op dat standpunt belijden we dan wel, dat waar de waarheid des Evangelies nog wezenlijk verkondigd wordt en men zijn zaligheid nog in den Christus der Schriften zoekt, de ware Kerk nog gevonden wordt. Al wat daarbuiten valt en zich kerk noemt is valsche kerk. Maar tevens maken we onderscheid tusschen de zuiverste en minder zuivere kerken, handhaven we de roeping van ieder om zich bij de zuiverste aan te sluiten, en handelen dienovereenkomstig. Op dat standpunt wordt wel de geestelijke eenheid van alle ware Christgelooovigen beleden. Doch de eenheid in openbaring van de verschillende kerken in de wereld wordt dan niet gezocht in den weg van het verdoezelen der verschillen, maar in het vereenigen dergenen, die op den grondslag van dezelfde belijdenis bij elkaar behooren. Dan is het onze roeping die waarheid te handhaven en te verdedigen tegenover alle dwaalleer, haar te belijden en te verkondigen, te verbreiden ook door woord en geschrift, en allen, hetzij personen of kerken, die van die waarheid afwijken op te roepen om zich van hunne dwaling te bekeeren, en zich met ons te plaatsen op den grondslag der waarheid in hare zuiverste openbaring. Het is op dezen grondslag, dat we nog altijd de Christelijke Gereformeerde Kerken pogen te overtuigen van de dwalingen, die ze in 1924 hebben gekregen tot kerkelijke dogmata. En met dien arbeid behooren we ernst te nemen en voort te gaan, niet om meer verdeeldheid te veroorzaken, maar juist om de waarachtige eenheid van de eene, heilige, katholieke kerk te bevorderen. Zouden we dit werk staken, we zouden daarmee niet de Kerk van Christus dienen, maar juist de deformatie in de hand werken. En de Kerk van Christus in de wereld is juist altijd tot voortgaande reformatie geroepen.

H. H.

NOTICE — CONSISTORIES

The price of the copies of the Conference Speech which was written by Rev. H. Hoeksema is 20 cents each. These brochures can be purchased in either the Holland or the English language. Please order yours now.

The Board

In 't Nauw

Zit de kalme, bedaarde en nimmer warm-wordende schrijver der dogma-artikelen van het Kerkelijk blad de Wachter in 't nauw?

En blijft toch kalm?

De onder ons welbekende Dr. Schilder, Hoogleeraar aan de Kamper School, is gevraagd om licht, voorlichting en correctie door den Maestro Journalist Ds. Zwier, die, schoon daartoe niet benoemd, zich opwerpt als schrijver van beschouwingen en critieken, met het doel om Ds. H. Hoeksema (c.s.) eens duchtig af te ranselen, te bekladden, scheef voor te stellen en om van alles en nog wat op te lepelen, hetgeen met *de zaak* in geding niets te maken heeft.

Wat die zaak is?

Heel eenvoudig de bekende kwestie van 1924. Die der Drie Punten, ook wel de zaak der Gemeene Gratie genoemd.

Waarom die zaak wederom aan de orde is?

Omdat het na zoovele jaren (zegge 15) blijkt, dat men aan de zijde der voorstanders der bovengenoemde Drie Punten tot geen eenstemmigheid is gekomen en er daarom ruimte overblijft voor grondige bespreking.

Hoe die zaak behandeld en besproken diende te worden?

Door uit beide kerkengroepen een aantal voorgangers te verzoeken met elkander te vergaderen, om langs den weg van bespreking, officieus en niemand bindend, een begin te krijgen, waardoor de mogelijkheid tot officieele of Kerkelijke bespreking zou worden voorbereid. Terwijl, zou men iets kunnen verwachten, de strijd, in de pers door beide zijden gevoerd, voor tijd en wijle zoude worden gestaakt, zoolang de conferenties duurden.

Wie dit alles op touw heeft trachten te zetten?

Niemand anders dan Dr. Schilder, die, waar hij met beide groepen voor enkele maanden in aanraking kwam, voor hen optrad en sprak, van de overtuiging was, dat waar er nog nooit eenige samenspreking gehouden was, het nooit te laat zou blijken elkander te ontmoeten en met elkander te confereeren. Dit was dan ook geheel en al in lijn met den wensch der Synode (die van 1924), die er onder anderen op aan had gedrongen, dat de leiders van ons Gereformeerd volk "het leerstuk der Gemeene Gratie in nadere studie (zou nemen). Het zeer wenschelijk is, dat niet een enkele of een klein getal zich tot deze taak zette, maar dat velen er aan deel nemen". Met andere woorden, Dr. Schilder stelde zich mede ten doel het bovengenoemde besluit der eerder vermelde Synode tot zijn recht te doen komen en indien mogelijk tot hereeniging der beide groepen en indien niet, dat men dan de lijnen van verschil zoo scherp mogelijk trekken zou, waardoor het onderscheid der beide groepen aan het licht zoude treden.

Deze vergadering, de 'Pantlind Pacificatie' geheeten, is gehouden. Beide groepen waren genoegzaam vertegenwoordigd voor het boven aangegeven doel en ook was Dr. Schilder mede aanwezig.

Resultaat?

Dat het niet tot een *samen*-spreking kwam tusschen de beide groepen.

Dat men (Zwier c.s.) feitelijk geen discussie wilde, noch ooit begeerd had.

Dat het zelfs beneden de waardigheid van *sommigen* hunner scheen, waaronder ook Ds. Zwier, om het decorum te behouden, passend bij het karakter en doel, zoowel als den ernst der zaak waartoe men saam gekomen was.

Dat men zelfs de beleefdheids-*vorm* er aan gaf en daardoor Dr. Schilder, op wiens aandrang de vergadering belegd was, een slag in het gezicht gaf, toen men de 'Grand Rapids Press' zat te lezen en dat zoo kalmpjes weg, zoo heel bedaard, alsof men tot die vergadering niet behoorde.

Droeg die vergadering dan geen enkele vrucht?

Jawel!

Allereerst deze, dat men aan gene zijde in het nauw schijnt te zitten als het er aan toe is, om grondig de zaken te bespreken in tegenwoordigheid van iemand der zaken kundig. En nog eens zij het gezegd, dat één der Chr. Geref. predikanten het na de vergadering, waarover wij thans schrijven, de Synode van '24 na zeide, dat het nog niet tot een 'communis opinio' gekomen was, en een ieder er zijn eigen opvatting op nahoudt. En schreef niet de 'Banner' redakteur nog onlangs, op een vraag hem gesteld, die dezelfde zaak raakte, dat men meer moest hechten aan het oordeel en de uitspraak van geheel hun Kerk, dan aan die van één Hoogleeraar (Schilder)? Helft plus één ook in de uiteenzetting der Waarheid.

Ten tweede, dat Dr. Schilder het referaat van Ds. Hoeksema zal behandelen in de Reformatie. Wij krijgen dus toch nog bespreking, al is het dan niet met de broeders in de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Ten derde, dat die vergadering ons doet zien wat er te verwachten is met het oog op *officieele* saamspreking.

Samenspreking?

Jawel, zegt Zwier, maar eerst u bekeeren en met een zak omgord en asch op het hoofd de boeteling worden en erkennen dat ge gedwaald hebt. Geen argumenteeren, niet spreken over de verschillen alvorens ge in statige rij verschenen zijt met elkander, Hoeksema en Ophoff voorop en de andere Dss. achter hen aan, op ons kantoor.

'Checko-Slovakia, Dantzig, Poland, Esthonia'.

Of het zóó wel kan??

Als twee met elkander verschillen, hoe zal het mogelijk zijn, die beiden tot eenstemmigheid te brengen, tenzij van beide kanten de geschillen onder de

oogen gezien en besproken worden? Er is immers geen andere weg open? Als men, naar het advies van Dr. Greydanus enkele jaren geleden gegeven, de zaken van den grond op wil bespreken (en dat zal wel moeten), begint men toch niet met elkander allerlei schuldbelijdenis af te eischen? Dat doen we dan in gemeenschappelijk gebed voor des Heeren aangezicht. En dat zal inderdaad niet moeilijk zijn voor wie God vreest en voor Zijn Woord buigt. Tenzij men de houding aanneemt, gelijk dit vaak het geval is in niets beduidende en geen beginsel-rakende zaken, och laat ons er maar zand over strooien zonder er verder over te spreken, ja, dan is alle geschrijf en alle gesprek overbodig. Maar geschillen tusschen Kerkengroepen zijn juist geen onbeduidende zaken, doch beginsel questies, die besproken *moeten* worden. Want één van beiden, men neme het ernstig met de Drie Punten naar hun opzet en strekking, óf men zegge het ronduit, dat diezelfde Punten evengoed verzwegen kunnen worden, gelijk dit werkelijk de meening van sommige is in het kamp der Christelijke Gereformeerde Kerken. In het laatste geval heeft samenspreking geen zin en was de Pantlind samenkomst werkelijk een miskraam en kan iedere volgende conferentie nooit veel meer zijn dan een 'mutual admiration society', oftewel, een saamkomst waar men het 'aap wat heb je een mooie jongen' speelt.

Saamspreking??!

Maar wie maakt door zijn geschrijf, sedert de bewuste vergadering, dit met het oog op de toekomst, onmogelijk?

Wie anders dan Ds. Zwier, ook al doet hij dat bedaard en kalm? Wie is er begonnen, direct na die vergadering, met te polimiseeren? Niet de Standard Bearer. Wel De Wachter.

En wie tracht de dingen anders voor te stellen dan zij werkelijk zijn? Immers, niemand anders dan dezelfde man, die men maar niet bewegen kon, zelfs niet te bewegen was door den President der vergadering Dr. Beets, om deel te nemen aan eenige bespreking? Wie heeft feller dan ooit met stinkbommen geschoten dan Zwier??

En nu is dan eindelijk de aap uit de mouw. Zwier legt het er op aan om bij zijn Hollandsch lezend publiek den indruk achter te laten, dat het eerste punt der Synode feitelijk door Dr. Schilders Gemeen Mandaat wordt versterkt. Met het eerste punt is het overigens wel in orde. Echter wil de Kamper Hoogleeraar eens precies weten wat wel, of wat niet tot dit bepaalde punt behoort. Hij vroeg onder meer, behoort ook die aanhef er bij, ja of neen. De aanhef is: "Aangaande het eerste punt, rakende de gunstige gezindheid Gods jegens het menschedom in het algemeen". Zwier antwoordt, dat behoort er zeker bij. Maar zoo vervolgt hij, dat is slechts een zekere, het is niet *de* gunstige gezindheid Gods. Het is, vatten wij het goed met het oog op het welmeenend aanbod van genade door middel

van de prediking des Woords, *een deel* van de *volle* gunst of gezindheid Gods, gelijk deze door de uitverkoornen wordt ontvangen en daarvan het voorwerp (gezindheid) zijn. Hoe anders zal men in de predikatie (ik stel mij op het standpunt der Punten) het Evangelie kunnen aanbieden? Zeker, niet door te spreken van een zekere of gedeeltelijke genade, noch minder van een andere genade, die er is buiten Christus?? En dat ontkent Zwier. Natuurlijk. Want zonder den bewijsgrond aan te voeren kan men er wel meeweg door te zeggen: "Wij hebben het niet over de genade, die het deel is van Gods volk en wij spreken niet over de gezindheid Gods aan de uitverkoornen"; maar wie het Evangelie aanbiedt kan niet spreken over algemeene, maar *moet* vast houden aan de bijzondere genade. Als men niet slechts den tekst, maar ook de bewijsvoering van het eerste punt onder de oogen ziet is dat *de eenige mogelijke verklaring*. We zullen nu maar laten rusten of men daar dan nog bij doet *het bevel* of *de conditie*. De vraag van Schilder is werkelijk benauwend voor wie Punt I aanvaardt met de gronden erbij. Niet wij, doch gij hebt die aanvaard. Niet wij doch gij dient rekenschap te geven van uw gevoelen en dat niet slechts in verband met den aanhef, doch ook in nauw verband met de gronden waarop Punt I rust.

Het benauwende is vervolgens, dat die onbeantwoorde vraag, akelig ding, u in het gezicht staart.

Welke vraag??

MAAR WAT IS DIE GENADE? WAT IS DIE GEZINDHEID? WAARIN BESTAAT ZIJ? WAAR LIGT HAAR RECHTSGROND?

DAT IS HET PUNTJE IN HET EERSTE PUNT!

Ligt het alles begrepen in de offerande van Christus? Vloeit hetgeen den verworpene wordt aangeboden voort uit het zoenoffer van Christus?? Terloops zal dat alles wel ter sprake moeten komen als Dr. Schilder Ds. Hoeksema's referaat in de Reformatie behandelt.

Nu is het opvallend hoe men, hoe Zwier, daar liever niet over spreekt. Hij schrijft, die gezindheid, die gunst Gods, is **EEN ZEKERE GUNSTIGE GEZINDHEID GODS**. En dan weer zóó, dat die **ZEKERE** gunst niet verward mag worden met **DE** gunst of gezindheid Gods over Zijn volk. Nu staat er in de Acta Synodi, 1924, bldz. 193, dat aldaar Ds. Zwier zelf spreekt over *de* gunstige gezindheid Gods en dat wel in verband met zijn protest. Het **DE** wordt veranderd in een **ZEKERE**, want *de* gunstige gezindheid wordt gelezen door de bril van de Protestantsche Gereformeerden, maar wij, Zwier c.s., aanvaardden dat niet. Zekere is geheel iets anders dan **DE** gunstige gezindheid. Zoo nu tracht Zwier zich bedaard en kalm er uit te helpen. Maar Ds. Zwier is het niet meer waar, dat de gunstige gezindheid Gods, door middel van de prediking en het welgemeend aanbod, toch die gezindheid Gods openbaart met doel om ook het den ver-

worpene te zeggen, dat er voor hem gelegenheid is om zalig te worden? Hij wordt het natuurlijk niet, dat stemt ge toe met ons, maar, naar Gods intentie, het Goddelijk doel en oogmerk is dat wel Gods verlangen ook al beantwoordt de uitkomst niet aan dit doel (Berkhof). Dat aldus de prediking moet zijn: God heeft twee willen, gelijk een koning die oorlog voert, die oorlog wil en ook niet wil, zoo in God er twee willen zijn, tegen elkander indruischend, waardoor ge zelfs tot een ieder die het Evangelie hoort kunt zeggen, God wil u redden (Wijlen Prof. Heyns). Dat de tekst, God wil dat alle menschen zalig worden, best anders verklaart kan worden, dan, God wil dat er allerlei *soorten* van menschen kunnen zalig worden, met het gevolg dat God allen wil zaligen dus ook de verworpenen (Van Baalen)?

Maar die weg gaat het niet op in het antwoord Dr. Schilder gegeven. Hoeft ook nog niet, het komt vanzelf aan de orde. Zwier houdt zich bezig met het verschil van een zekere en de gunstige gezindheid. Maar nog zij hier bij opgemerkt, dat ook die verklaring niet volledig, noch juist is, wijl zij het punt niet raakt. Als Zwier zegt dat zekere is min of meer het onbepaalde dat tegenover *de* gezindheid staat, dan veroorloof ik mij de opmerking, dat is alles goed en wel, maar wat is dan dat onbepaalde in verband met gunst en gezindheid en dan is er in den loop der jaren volkomen bewijs geleverd dat dit onbepaalde (een zekere gezindheid) bleek te zijn *het onbekende*, in den zin van het niet te omschrijven, niet in termen weer te geven, nog minder het aan te wijzen dier gunst en gezindheid, noch in de Schrift en ook niet in de Belijdenis.

Dr. Schilder moge er belang bij hebben om te weten of de 'lijst' er bij hoort, na de lijst tot bestanddeel te hebben verklaard van den zakelijken inhoud komt het straks vanzelf tot de vraag aangaande *de* gronden omtrent gezindheid en gunst. Hetzij *de* of een *zekere*.

Zeker is dit, dat er nog wel wat te zeggen valt omtrent hetgeen men zoo rotsvast zich heeft gedacht. En de verwarring zal er wel grooter op worden.

Onder dit alles slaat de redakteur van de Dogmatische Onderwerpen rubriek een vreemd figuur in zijn wijze van het bespreken der problemen. Al zijn argumentaties doen ons hem zien als iemand die in 't nauw zit. Natuurlijk, kalm. Hij wordt in 't geheel niet warm. Blijft doodbedaard en treedt voor zijn lezers op als zijnde onvervaard. En toch staat het te bezien of dat wel waarlijk zoo is. Van dat kerkhof en die sneeuw bij het graf van Van Raalte weet ik niets af. Ook niet van het kiekje genomen door Ralph Danhof. Precies hoe kalm hij toen was zal niet te bepalen zijn. Trouwens, Zwier geeft niet gemakkelijk blijk van hoge bloeddruk en een koude voorjaarsdag werkt dat ook al niet in de hand. *Lage* bloeddruk op een koude voorjaarsdag in de sneeuw is dan beter aan de orde,

schoon ook nog wat gevaarlijker, volgens de 'Medico'. Pas er maar voor op. En nu met of zonder die *lage* bloeddruk, is het niet opmerkelijk hoe Zwier alles in het werk stelt, om Ds. Hoeksema en de zijnen zooveel mogelijk onschadelijk te maken?

O, het is zoo prettig om met Dr. Schilder een gesprek te voeren en met hem van gedachten te wisselen (behalve op de conferentie in het 'Pantlind Hotel'). Hij wil zoo graag van den professor leeren. Ja, ja, van Schilder leeren en het toch niet met hem eens zijn. Maar Hoeksema, van hem kan men heel eenvoudig niet leeren, weet het alleen, waarom het geen doel treft in geheel zijn bestrijding, want hij noemt ons (op welk bepaald punt wordt niet nauwkeurig omschreven W.V.) Arminianen en Pelagianen. En daarom prettig te gast bij en met Dr. Schilder. Camera Obscura, hoe treffend hebt ge uw beelden geteekend en hoe schoon leven zij voort.

En wat dat alles nu te maken heeft met de vragen door Dr. Schilder gesteld begrijpen we eenvoudig niet. Tenminste niet toen we De Wachter van Sept. 19, 1939 lazen. En nog minder toen we de Reformatie *nog eens* overlazen waar Prof. Schilder waarschuwend schrijft "Broeders insluiten of uitsluiten van wie de Synode van Kalamazoo verklaarde: Ze zijn in de grondwaarheden gereformeerd, en dat op grond van een formule inzake Godsgezindheid, wie vindt dat gemakkelijk? Wie kan er vrede bij hebben, dat de zaak zoo blijft?" (Reformatie, 18 Aug. '39).

Daarop is *ons* antwoord, daar heeft Ds. Zwier, die zich in 't nauw weet, vrede en kalmte bij. Hij blijft doodbedaard en kalm van aard net als op het kerkhof en net als met *lage* bloeddruk.

Maar Sept. 26, '39, bracht ons De Wachter en daarin het antwoord waardoor Zwier's methode begrijpelijk wordt.

We moeten goed voor de aandacht houden, dat Zwier het er op gezet heeft om Dr. Schilder een handje te helpen. Daartoe schreef hij (en om bepaalde redenen) ook tot des Professors troost nog eenige artikelen, waarvan dit laatste de kroon spant. De bedaarde Zwier, de man van kalmte, beschuldigt Ds. Hoeksema c.s. opzettelijk van meer te lezen in het eerste punt dan er toch werkelijk staat. En natuurlijk, hij Zwier kan er goed inkomen, dat Dr. Schilder óf matiging óf verduidelijking van het verwijt (van meer er in te lezen) begeert. Hij Schilder was hier enkele maanden, kwam in aanraking met beide groepen in het geschil betrokken, maar kon natuurlijk in dien korten tijd niet zoo goed met den stand der kwestie op de hoogte komen als wij dat zijn. Dat kan niemand hem kwalijk nemen! Neen, Zwier, maar denk er om dat Dr. Schilder een bijzonder scherp blik heeft en zeer opmerkzaam is en was gedurende die enkele maanden van zijn verblijf alhier en dat hij er zich wel voor zal wachten, om op een gerucht of geruchten af te gaan. Hij kan wel alleen loopen en een gezond oordeel vellen,

toen hij hier was, *voor* dat hij kwam en *na* dat hij heenging. Wees er van overtuigd, dat zelfs een paar artikelen ter vertroosting in spijtigheid en geschreven in de rubriek Dogmatische Onderwerpen, hem niet zullen verschalken of van de wijs brengen. Het zal met hem wel langs den weg der officieele stukken gaan in de bespreking der kwesties.

Daarna krijgen wij dan het motief te zien, dat een groot deel vormt ter verduidelijking van waarom dit eerste punt door ons en *vooral* door Ds. Hoeksema zoo ten nadeele der Synode verklaard werd.

Waarom hij er meer in las??

Hoort menschen!!

"Zie de teerling was feitelijk in 1924 al geworpen. De splitszucht had hem toen reeds aangegrepen en dreef hem tot scheuring aan. En in 1926 was het, zooals te begrijpen was, moeilijk voor hem, op zijn schreden terug te keeren".

Ja, ja wat een kalmte wordt hier geopenbaard!!

Weet u niet Zwier, heeft u er nooit van gehoord, dat het kwaad over Ds. Hoeksema alreeds ten volle besloten was *voor* de '24 Synode?

Dat hij er uit moest?

Dat hij er uit moest, maar hoe?

Weet u niet, dat er voor dien tijd alreeds saamrottingen plaats hadden, waaronder zich ook Dss. bevonden, die anderen met advies dienden en hen als 'tools' gebruikten, om, indien mogelijk Hoeksema te vangen en daarna Kerkelijk af te maken??

Natuurlijk weet u dat!!

Mocht het soms zijn, dat u dit kalmpjes was vergeten, vraag hem dan naar de bewijzen, om die te leveren in de Standard Bearer, dan zullen wij hem even vragen het bepaalde briefkaartje te publiceeren, dat we lazen gedurende de pauze van de Pandlind vergadering. Dat zal u van uw *lage* bloeddruk afhelpen.

Ds. Zwier waart ge met dat alles in uw ziel ter vergadering gekomen in het 'Pantlind Hotel'? Wat was uw ziel dan verschrikkelijk zwart en vuil op dien dag. Dat is zoo min als we het nog ooit gehoord hebben in gansch den strijd over de aanhangige kwesties. Was u daarom zoo bedaarde en zoo kalm en kondt ge daarom met de anderen uw fatsoen niet langer houden en gingt ge daarom met die anderen de "Grand Rapids Press" lezen? Wij vinden dat laag, lager dan eenige bloeddruk. En het was toch niet 'Prettig' voor Dr. Schilder, is 't wel??

Vervolgens schrijft Zwier 'De broeders in Nederland zouden er erg vreemd van op zien, als we in bijzonderheden gingen vertellen, hoe Ds. Hoeksema 'Zending' drijft op het terrein onzer Kerken'.

Och broeder Zwier, Ds. Hoeksema drijft geen Zending. Dat doen de Protestantsche Gereformeerde Kerken op een eerlijke wijze. Dit moge blijken wanneer ooit (maar ik ben zeker nooit) het geheel van de belijdenis(?) van uw collega uit Manhattan, Mon-

tana in de 'Banner' verschijnt gelijk het door hem geschreven is, opgezonden *en niet geplaatst werd tot op den huidigen dag.*

Heeft u nooit gehoord van uw eigen inwendige zendingsactie toen de Chr. Gereformeerden uit de hier bestaande 'Dutch Reformed Church' traden? Nooit?? Kom nu, Zwier, u weet toch wel beter, ook al is het niet zoo prettig?

Of óók nooit gehoord, dat men ten uwent ook daar werkte en werkt, nog niet zoo heel lang geleden, waar ook Kerken waren van de Reformed Church??

Maar uw prettig gekeuvel en geredekavel met Dr. Schilder toont maar al te goed waarom het eigenlijk gaat. In '23 en '24 naamt ge Dr. Hepp in den arm. En wellicht om een goeden indruk achter te laten, nu dan maar wat met Dr. Schilder aan het vrijen gaan. Zonder de Protestanten er bij. En ge zit zoo in 't nauw, dat ge u niet ontziet met u te bezondigen tegenover ons met de zonde van het negende gebod.

U wilt een indruk maken of wekken bij Dr. Schilder en de Gereformeerden in Nederland. Vertel hen ook eens iets van de Kerkrechtelijke zijde der zaak. Dat heeft nu al zoo lang moeten wachten en dient ook aangesneden te worden. Op een kalme manier vanzelf.

Maar het is met uw inlichtingen aangaande ons wel wat laat, dunkt u niet?

Met weet daar al genoegzaam omtrent ons, en men kan daar wel zijn eigen conclusies trekken. Ge kunt die broeders aldaar uw bril niet op den neus drukken, vooral Dr. Schilder niet.

Hebt ge nooit gehoord van het groote aantal boekrecenciën. Boeken die handelden over de onder ons bestaande questies? Gewoonweg genegeerd? Dat laatste kan niet. Maar indien het eerste waar is, dat ge er niet van gehoord hebt dan moet dat noodig nagezien worden.

Kom Ds. Zwier, ik wil ze u allen toezenden, als ge eerlijk belooft ze uw Hollandsch lezend Wachter publiek voor te leggen, het zal hen niet spijten en ik geloof, dat het ook hun ten goede zal komen.

'k Heb nog meer, maar het moet maar kalmpjes wachten tot later.

Ende tot dusverre.

W. V.

Evening Song

In these days of wars and rumors of war "there be many that say, Who will shew us any good?"

Can you imagine the inhabitant of Warsaw? And in a lesser degree all the inhabitants of Europe?

The question, pregnant with abject fear, expressive of insecurity, is pitiful even apart from war and rumor of war. But how much more does it speak to us now of the insecurity of the worldlings.

The world has no evening song. There is the wail of the night.

And the only difference is the difference of faith. The world has no faith.

Did it ever occur to you that you need faith to both lay you down in peace and sleep? O, indeed, you may undress yourself and fall down in bed. Presently your regular breathing tells me that you sleep. But then you have sinned. That is not the retiring that is very righteousness and holiness. Retiring is also a work which ought to be performed to the glory of the Almighty.

To begin with: you should sing your evening song.

You have lived during the day that precedes the evening. You were in the midst of the things that make up your work-a-day world. You have come in contact with the saint and the sinner. Yours were the opportunities, the time and space, the talents and gifts, the sweetness of blessings on every side.

All this certainly calls for your evaluation before God's countenance. For it was God Who prevented you at every step. He talks to you in daily bread or cooling drink. It was God Who prevented you when you were in the midst of "the sons of men who turned your glory into shame". He enlarged you and He set apart that was godly for Himself.

You know, it is entirely salutary to: "Commune with your own heart upon your bed". It is not good if we just lay down and sleep because we are so very tired. Reviewing the day you should commune with your own heart where God dwells.

Also in the day which is now far spent the question arose: Who will shew us any good? And you have answered it to the goodpleasure of heaven.

And here is the answer.

Lord, lift Thou up the light of Thy countenance upon us.

God's countenance is His revelation.

God Himself, that is, His Essence cannot be seen by us. And we may never pray for that sight. No one can see God and live. That is true now; that is true eternally. Only the self-revelation of God can be seen by us. When God speaks of the sight of his Own glory He speaks of the unapproachable light or of His eternity. We must needs stand in the cleft of the rock.

One sometimes hears people say that it does not matter what a man thinks or believes, just so he acts right. This is a fallacy, because in important matters at least, we always act as we think. As a man thinketh in his heart so is he. He may say nice things but not mean them, and in a crisis will act according to the inner drive or bent of his mind or heart.

His revelation is His countenance. The Lord's face you have seen in the day when the sun arose and bathed the earth in golden splendour. It was the countenance of God when you marvelled at the silvery splendor of a night that was lighted by rays of the moon. You listened, for day unto day uttered speech and night unto night shewed knowledge. It was the face of God when the table groaned under the goodly load of food and drink. And even your little children gave testimony in their hurried prayer. Moreover, it was God that prevented you even before you awoke, because all through the night He preserved your clothing and shelter that must be yours in order to be "at ease". And when the manifold manifestations of a rich life unfolded themselves within you and round about you, they were the sum total of the Face of God. They are the light of His countenance.

Surely, when you review the day, your day, every day, and see just the things which I enumerated above, even then you may say: "Thou hast put gladness in my heart!"

But then, I only stated a few things and these things are also very inferior when I compare them with the far greater things of His everlasting Kingdom. No, it was not Sunday; it need not necessarily refer to various activities that directly remind us of the Church institute. Ah, the lifting up of God's countenance upon us refers to much more and much more exalted things than just your place in the church institute. It means a place in God's heart.

For the Face of God is also Christ Jesus the Lord.

God's countenance is His Self-revelation to us, we said.

Well, that self-revelation of God is wonderful in "nature". But the beauty of nature fades when compared with the beauty of His face in Jesus Christ the Beloved. You see, only when you see this wondrous difference are you able to understand the strange second clause of the verse partly quoted above. I said: "Thou hast put gladness in my heart". But the second clause reads: "more than in the time that their corn and their wine increased." That second clause is very strange. Imagine: here is A and B. A receives a hundred times more money and possessions of earthly things than B. And yet B sings: Thou gavest me more gladness than A. Is that not strange.

The answer is already stated above. This man B has seen the comparative values of the earth and of God's everlasting kingdom.

Oh, if only God gives Himself to you in the Son of His right hand, then: "Although the figtree shall not blossom, neither shall fruit be in the vines; the labor of the olive shall fail, and the fields shall yield no meat; the flock shall be cut off from the fold; and there shall no herd be in the stalls: yet I will rejoice in the Lord, I will joy in the God of my salvation!"

Do you not see that both Habakkuk and David

mean the same thing? Habakkuk will sing in the midst of emptiness and want. David has more gladness in his heart than those who gloat over bursting corn-cribs and overflowing wine-vats. And both Habakkuk and David act so strangely because they saw the Face of God in Jesus. It's life His Face to see!

And the background of this wondrous gladness in the heart of the saint is expressed as follows: "The Lord hath set apart him that is godly for Himself". A little clearer expressed in the Dutch: *De Heere heeft Zich een gunstgenoot afgezonderd*". How wonderful! Oh, " 't Moch gebeuren!"

Here is the full picture: This *gunstgenoot* is by nature a child of wrath, exactly like the others that shall go down in deepest night of the gloom of second death. They are all alike for they are all comprised under the sin of Adam and his guilt following. If God should act with us according to our deserts we would also rejoice in a vat of wine rather than in the beauteous Face of God. But here is the picture again: God took him, that is, His *gunstgenoot* and He placed him apart. He called him through the power of the eternal Light. He illuminated him by the radiant light of His love-life and by the glory of that radiance he saw his own sin and cried to God: Oh God, be merciful unto me, the sinner! And God heard out of His holy heaven. And God continued to separate him in his generations, in the church, in the world. Continually he is set apart as the peculiar treasure of God. That is the process of sanctification. He was separated from evil and consecrated to goodness and all virtue. He became like unto a dove decked with gold.

And there he stands and lives, God beaming continually upon him and decking him with the finest gold of Ophir. Which is the clothing of salvation and everlasting beauty. "He clotheth the meek!" That is part of your song. So I know you agree with me.

In prospect he beholds the beauties that abide.

Of them he sings:

When I in righteousness at last
Thy glorious Face shall see,
When all the weary night is past,
And I awake with Thee
To view the glories that abide,
Then, then I shall be satisfied.

Small wonder that this saint bursts forth in righteous indignation when the wicked sons of men turn his very glory into shame. His glory is the God of his righteousness. You might translate this in New Testament language and then you have the bruised Son of God on Golgotha. That is the God of our righteousness. And the wicked world always turns the glory of Golgotha into shame. They count the blood of the New Testament impure and they trample under foot the Son of God. How horrible. All such work is characterized by David as: "the love of vanity and

the seeking after leasing". This last phrase means the seeking after the lie. And such activity you see round about you in the world, even in the world to-day. They make a scoff of the Son and try to erect their own towers of Babel. They will have nothing of the gift of grace and seek to redeem themselves by the fruit of hell; and that is the lie. They seek the lie and find it. Poor souls! Having found the lie, it will infect them; it will poison them; it will corrupt them so much that finally they shall fit in the place that is the bathos of horror and despair. They will be fitting companions of devils. How horrible!

Instead: Stand in awe and sin not!

Certainly the world coming in contact with the church of the ages will be without excuse. They have heard time and again in varieties of expression: Stand in awe of the Cross! Stand in awe of so great salvation! Stand in awe of God Who is terrible in His wrath! And sin not!

Contrary to that the saints become children that will not lie. More and more they see the Face of God in the cross of Golgotha and sing. They see that Face and love it:

Voor U wil ik lijden; voor U wil ik
srijden. . . .

Voor U wil ik d'aarde doorgalmen van
lof!. . . .

Ah, it will take an endless eternity to thank our God for His unspeakable gift of Jesus, our righteousness!

Can you now see that sleeping, nay, the act of retiring of an evening is not simply the laying aside of your dress and falling on your bed?

Nay, you will commune upon your own bed with your heart. You will commune and recount the glories that abide.

Does the world then multiply their anxious and despairing questing: Who will show us any good? Then you make answer: But we see Jesus; indeed He is sprinkled with the blood, but we see Him exalted in glory. And where He is, I will be.

Oh my God, Thou hast put gladness in my heart, more than in the time that. . . .

Our Father, now I can go to sleep.

Now I can lay me down in peace and sleep.

For Thou makest me to dwell in safety.

Safe in Warsaw. Safe in the midst of the sons of men that try and turn my glory into shame. Safe from all alarm. For there is a dwelling of God. It is in the New Jerusalem. And Jesus prepared my place.

I can safely lay me down in peace and sleep for I have seen Golgotha.

Slowly I fall away in soothing unconsciousness. Soothing, for I am safe in the arms of Jesus!

G. V.

Egyptians Learning Of Moses

Between what was Egyptian and what was Israelitish, there was, as we have seen, similarity. Let us now ask, first in respect to the religious institutions and in particular the sacrificial system of both people, how this similarity is to be explained. According to the prevalent view, the explanation is that the Israelitish institution of the sacrifice together with the rites and ceremonies attending it, was borrowed by Moses either wholly or in part from the religious worship of the Egyptians. To correctly appraise this explanation, it must be realized that it can be given several meanings. Let us attend to two of these. (1) Moses borrowed the Israelitish institution of the sacrifice together with the religious truths which it set forth from the Egyptian worship. He thus did not receive it from God by revelation. (2) The sacrifices, Israel's religious symbols (the sacrifices were symbols, signs), were already in existence in Egypt at the time of the Exodus. Appropriating these symbols, (the sacrifices) for His own use, God commissioned Moses to bring them into being in Israel as signs and symbols, not, to be sure, of pagan religious ideas, but of the truths of the gospel.

To the explanation under consideration with the construction under 1 upon it, no believing student of God's word can possibly be addicted. To maintain that Moses derived his religious symbols together with the religious ideas of which they were the expression not from God but from Egypt, is to deny that Israel's religion is of divine origin and that the Scriptures which constitutes the Pentateuch is God's Word, given by divine revelation. The explanation with the construction under 2 upon it, has been held by some Christian writers including Fairbairn, who set forth his view in the following language, "(For) the handwriting of ordinances brought in by Moses was predominantly of a symbolical nature. But a symbol is a kind of language, and can no more than ordinary speech be framed arbitrarily; it must grow up and form itself out of the elements which are furnished by the field of nature and art, and be gathered from it by daily observation and experience. Now it so happened in the providence of God, that the children of Israel were brought into contact with the religious rites and usages of a people deeply imbued, no doubt, with a spirit of depravity and superstition, but abounding, at the same time, with symbolical arts and ordinances. And it was in the nature of things impossible that another religion abounding with the same could be framed, without adopting to a large extent the signs with which, from the accident of their position, they had become familiar. The religion introduced might differ—in point of fact, it did differ—from

that already established, as far as light from darkness, in respect to the spirit they respectively breathed and the great ends they aimed at. But being alike symbolical, the one must avail itself of the signs which the other had already seized upon as fitted to express to the eye particular ideas. This had become, so to speak, the current language, which might to some extent be modified and improved, but could not be arbitrarily set aside." In a word, the Israelitish and the Egyptian religions differed as far as light from darkness. But, being alike symbolical, the one (Israelitish) availed itself of the signs which the other had already seized upon. However, just because the two differed as light and darkness, it must be that, according to the view under consideration, what was appropriated is not the religious ideas of which these signs were the signification, but merely these signs as such. What to think of this view? Aside from the question of its correctness, it is no explanation of the resemblance which the Jewish worship bore to that of Egypt. As a solution of this phenomenon, it says too much. For the appropriation of the religious symbols of Egyptian pagan worship would have rendered this worship, as to its form, not merely similar to but identical with that of Israel. And this it was not. Neither, of course, was this the contention of Fairbairn. For he went on to say, "Yet. . . it is rather in accordance with just and rational expectation, if, since the Egyptians were in various respects so peculiar a people, and the Israelites in general, and Moses in particular, had been brought into such close and intimate connection with their entire system, the symbols of the Jewish worship should in some points bear a resemblance to those of Egypt, which cannot be traced in those of any other nation of heathen antiquity."

Fairbairn attempted to render plausible and to justify his view by means of the following reasoning, "(For) the handwriting of ordinances brought in by Moses was predominantly of a symbolical nature. But a symbol is a kind of language, and can no more than ordinary speech be framed arbitrarily; it must grow up and form itself out of the elements which are furnished by the field of nature or art, and be gathered from it by daily observation and experience. The language which we use as the common vehicle of our thoughts, and which form the medium of our most hallowed intercourse with heaven, is constructed from the world of sin and sorrow around us, and, if viewed as to its origin, savors of things common and unclean. But in its use simply as a vehicle of thought or a medium of intercourse, it is not the less fitted to utter the sentiments of our heart, and convey even our loftiest aspirations to heaven. Why should it be thought to have been otherwise with the language of symbol? This too must have its foundation to a great extent in nature and custom, in observation and experience; for, as it is addressed to the eye, it must

be intelligible, employ the signs which, by previous use, the eye is able to read and understand. How should I imagine that white, as a symbol, represents purity, or crimson, guilt, unless something in my past history or observation had taught me to regard the one as a fit emblem of the other? It would not in the least mar the natural import of the symbol, or destroy its aptitude to express, even on the most solemn occasions, the idea with which it has become associated in my mind if I should have learned its meaning amid employments not properly sacred, or the practices of a forbidden superstition. No matter how acquired, the bond of connection exists in my mind between the external symbol and the spiritual idea; and to reject its religious use because I may have seen it abused to purposes of superstition, would not be more reasonable than to have proscribed (outlawed) every epithet in the language of Greece or Rome, which had been anyhow connected with the worship and service of idolatry." So far the writer.

Now this reasoning, however valid it at first glance may appear, is not wholly sound. Firstly, it fails to take into account that there are differing kinds of symbols; and, secondly, it fails to mark the difference between language, the spoken word, and symbol and in particular the symbolic rites and ceremonies of religion. It, this reasoning, proceeds on the wrong foundation that the two are identical, which, certainly, is not the case.

There are differing kinds of symbols. There are the symbols in nature, brought into being directly by God when He created the earth and its fulness. The writer of the above lines mentions two such symbols, to wit, *white* the representative of purity, and *crimson*, of guilt. Now such symbols, and their number is large, are the common property of all peoples, and are thus likely to appear in the worship of every religion. They cannot be said therefore to have been borrowed by one people from another. There is a certain knowledge of God and of right and wrong, revealed in the heart of every man through the things made. If so, there is and must be a number of sensible things in nature associated in the mind of every man with definite religious and moral concepts. Symbols they are that form a current language, understood by all men.

Secondly there are the symbols by which the church of the Old Dispensation came by special revelation. These are the institutions, the rites and ceremonies imposed by and described in, Israel's law. All these symbols are out of God and were brought into actual existence by Him through His servants.

There is still a third kind of symbol, to wit, the rites of the pagan worship. These rites, forming, as they do, a system of symbols expressive of pagan religious ideas, are not out of God but out of man.

Now the issue upon which our present discussion revolves is precisely this: Is that symbolical-typical apparatus, imposed by Moses to be regarded as a reproduction of that Egyptian system of religious symbols. This is the view that the writer whom we just quoted strove to render plausible by the above-cited reasoning. But, as was said, the reasoning is weighed down by two objections. It fails to distinguish between the kinds of symbols and thus circumvents the real issue specified above and it proceeds on the wrong foundation that, as a vehicle of thought, language, the spoken word, is identical to the language of symbol. Now this it is not. As to their primary meanings, spoken words are to a very large extent, the significations of conceptions and ideas to which correspond things and actions in the realm of nature that as such are not evil. The spoken word *blood*, which is the sign of an idea to which corresponds the fluid that flows through the veins of man and beast, is by itself, not evil as to its meaning. It is one of the words therefore that could enter into the construction of that language through the medium of which God reveals unto His people the truth about Christ.

As to the symbolic rites and ceremonies of a pagan worship, each, without exception, is the signification of a false religious idea. How then can the language of these symbols serve as a vehicle of truth? It cannot. But could not these symbols by themselves, as freed from their evil associations, be placed in the service of truth? They could not as they were constructed to give expression to the lie. Their very structure therefore rendered them useless as a medium of intercourse between God and His people. So, too, was it the structure of Israel's symbolic institution that rendered them useful as such a medium. Great therefore is the significance that the Lord attaches to the structure of these institutions. "Look that thou," said He to Moses, "make them after their pattern, which was shewed thee in the mount" (Ex. 25:40). And in one of Moses' farewell addresses occurs this passage, "Take heed that thou inquire not after their gods (viz., of the nations of Canaan), saying, How did these nations serve their gods? even so will I do likewise. Thou shalt not do so unto the Lord thy God: for every abomination to the Lord which He hateth have they done unto their gods. What thing soever I command you, observe to do it; thou shalt not add thereto, nor diminish from it." (Deut. 12:30-32).

It is to be noticed that this passage turns on the *how* of pagan worship. Now after the manner of this worship, thus after the structure of its ceremonies, the people of Israel shall not inquire. And the reason? These rites, being, as they were, the expression of the vile intents of man's wicked heart, were an abomination to the Lord. Hence, the children of Israel are to

keep themselves strictly to the mode of worship of which Moses was instrumentally the author. "Whatsoever thing I command you, observe to do it; thou shalt not add thereto nor diminish it."

Thus in the language of Witsius (quoted by Fairbairn), "When the Lord was going to found a new commonwealth, as it was really new, he wished it also to appear such to the Israelites. Hence its form or appearance, not as fabricated of Cananite or Egyptian superstitions, but as let down from heaven, was first shown to Moses on the sacred mount, that everything in Israel might be ordered and settled after that pattern."

Fairbairn quoted the above lines with satisfaction. With the sentiment expressed he is in full agreement. Yet, as was shown, his explanation of the similarity between Egyptian and Israelitish worship is one according to which this worship, as to its form, was indeed constructed from the rubbish of Egyptian superstition. Still he did affirm with emphasis: "It is to be held as a sacred principle, that whatever might be the acquaintance Moses possessed with the customs and learning of Egypt, this could in no case be the direct and formal reason of his imposing anything as an obligation on the Israelites. For the whole and every part of his work he had a commission from above; and nothing was admitted into his institutions which did not first approve itself to divine wisdom and carry with it the sanction of divine authority." This statement however does not touch on the real issue, which is whether anything in the way of pagan rites and ceremonies was approved by divine wisdom, and, as so approved, admitted into Moses' institutions. And our stand is that such was not the case.

No Christian writer has ever maintained, of course, that Israel's sacrifice in its initial and primitive form was borrowed from Egypt. No one, who has the grace to bow before the plain testimony of Holy Writ can maintain this, as according to this testimony the sacrifice was brought into being immediately after the fall. The first true sacrifice recorded in Scripture is that which was brought by Abel. That Adam had previously been seeking God through this channel of communion is certain, and this, certainly in obedience to a divine ordinance. That we do not read of this in Scripture has occasioned the view that the sacrifice was of human origin, that it sprang from the desire on the part of the primitive worshipper to ingratiate himself with God, Whose favor, so he imagined, could be won by a gift. Now such, no doubt, was the desire under the impulse of which Cain brought his offering. His aim was to induce God by his gift to walk with him in the way of sin. Disappointed in this and unwilling to repent of his sins, he was wroth—with God. So, after slaying the righteous Abel, he went out from before the face of God and took up his residence

in the land of Nod. But Abel was a penitent sinner. He thus brought the sacrifice in connection with which he could obtain witness that he was righteous. And he did so as one instructed by the Lord. But just how this instruction had been given is not stated. There is the notice that God made for them coats of skin to clothe them with. Now clothing so obtained had necessitated the giving up of life on the part of an inferior yet innocent creature. It was, it is certain, in connection herewith that Adam, trusting God and believing the promise, was made to comprehend that without shedding of blood there could be no forgiveness of sins. Thus, the first to officiate as priest in the history of mankind, was Jehovah Himself.

Even before the coming of the law, the church was already bringing three distinct sacrifices by blood, to wit, the sin- burnt- and peace-sacrifices. Of Noah we read that, upon leaving the ark, he "builded an altar unto the Lord; and took of every clean beast, and of every clean fowl, and offered burnt-offerings upon the altar." And the young men of the children of Israel, sent by Moses on the occasion of the ratification of the covenant, thus sent at a time when the elaborate ritual of Moses had not yet been imposed, "offered burnt-offerings and sacrificed peace offerings of oxen unto the Lord". To these must be added the sin-offerings. And as the difference between the sin- and trespass-offering was slight, this list may be completed by the addition of the offering last named. Thus it is certain that even long before the deluge the church, as instructed by the Lord, was already offering all the sacrifices by blood. This certainty follows from the fact that, as has been explained in former articles, these four offerings were essentially the same. Each was an instrument for the expression of all the hallowed sentiments and longings of the sanctified heart, of contrition, of desire for pardon, of reliance upon God as the justifier of the ungodly, of gratitude and the desire to belong wholly to Him the faithful Saviour of His people. Each set forth the same fundamental truths of the gospel. They differed the one from the other only in this that each more than the others rendered prominent some particular aspect of the mediation of Christ and of the life in Christ as it abounds in His people.

This early date of the bringing into being of the sacrifices by blood renders entirely fictitious the view that Moses derived the ritual of these offerings from Egyptian pagan worship,—the view that the sacrificial system of the law was grounded upon that of Egypt, that Moses, as legislator, stood on the shoulders of Egypt's wise men. The shoulders upon which Moses stood were solely those of the believers who had preceded him. In introducing the institution of the sacrifice, the Spirit through Moses reproduced what He had already brought into being in His church

even centuries previous. And as Moses was standing on the shoulders of his spiritual forbears, so all the prophets that came after again stood upon his shoulders. Moses was raised to a vantage point of such heights as to allow him to perceive the doings of God to the very end of time. In his final discourses there is plainly a prediction of the exile of Israel to Babylon, of its return to Canaan, and of the ultimate dispersion of the Israelitish people over the face of the earth. In these final discourses Moses stands before us as the Father of all the prophets and books of the Holy Scriptures. The theme of the last of these discourses is: *the church, redeemed with judgment or, the church, humbled unto death, purged through suffering and led through suffering to glory*. Now this theme, symbolized by the sacrifices by blood, formed the substance of prophecy from Adam to Christ. However, it was upon the promise, upon the God-appointed way of salvation, especially as set forth by Moses, that the prophets who came after him, seized upon and further expanded. For the light that Moses was instrumental in shedding upon the promise was great. What prophet, prior to him, had set forth, through type and symbol, through signs and wonders, God's way of salvation as plainly as did he? He is indeed the father of all prophecy. That the latter prophets leaned upon him is everywhere evident from their discourses. The entire historical writings from the book of Joshua on, pre-suppose the law of Moses as a book. All the history, proverbs, prophecy and poetry of Israel is grounded upon his laws and exists in them. And as to the prophecy of the century preceding Josiah, it is plainly grounded upon Moses' discourses. Isaiah begins his prophecies with words almost identical to those found in Deuteronomy 32:1, "Give ear, O ye heavens, and I will speak; and hear O earth, the words of my mouth." The whole discourse (Isa. I) is, as to tone, a Mosaic from Deut. 31 and 32. There is no objection, certainly, to ascribing to the rites and ordinances of the law, or to latter prophecy a ground, if it only be understood that this ground can be nothing else than Scripture itself. There is no objection to saying of any of the prophets of Scripture that they borrowed—they did this—only we insist that in doing their borrowing they went for their material not to the wise men of this world but to Scripture.

Yet, although Moses cannot be held to have borrowed his rites and ceremonies from the Egyptians, the customs of the two nations do nevertheless resemble each other. Examples of this were given in the previous article on this subject. How now is this resemblance to be explained? Besides the explanation that Moses borrowed from the Egyptians there are two others. There is the view of Witsius, according to which the Egyptians borrowed from Moses. Then there is the view of Bähr. His conception is that the

Egyptians were as little indebted to Moses as Moses was to the Egyptians, that thus neither borrowed from the other. He maintains, in the language of Fairbairn, that whatever similarity existed between their respective institutions, arose from the necessity of employing like symbols to express like ideas, which rendered a certain degree of similarity in all symbolical religions unavoidable.

Let us briefly examine both these views. It is held now that the view that the Egyptians borrowed from the Israelites is rendered unlikely by the circumstance that the institutions of Egypt are of greater antiquity than those of Israel. Now this is, without a doubt, true of several of Egypt's institutions. It is very likely true of ancient Egypt's civilization as a whole. Yet no one can speak here with certainty. Egyptologists tell us that the chronological element in the early Egyptian history is in a state of almost hopeless obscurity. Modern critics of the best judgment and the widest knowledge, basing their conclusions on identically the same data, have published to the world views upon the subject which are not only divergent and conflicting, but which differ to the extent of about three thousand years. There were three successive empires in ancient Egypt, the old, the middle and the new. It was in the century of the new empire, which commenced about 1600 B. C., that Moses legislated. Now it appears from the monuments that at this time Egypt's civilization was fully developed.

Yet from this it does not follow that especially in the matter of religion as to its outward form the Egyptians did not borrow from Moses. This is certain that the sacrifice, as we find it among the nation of heathen antiquity, was God's gift unto His church—a gift that ancient men, the fathers of heathen nations took with them, when they went out from before the face of the Lord and his people, and thereupon, in the course of time, corrupted through their so changing its structure that it could serve them as a suitable instrument for the expression of their false religious ideology and the corrupt sentiments of their depraved heart and mind. This, I think, goes a long way toward explaining the resemblance also between Egyptian and Israelitish rites and ceremonies. And in so far as this explanation fails to account for the more striking congruities, there is nothing that Egyptologists have thus far discovered that forbids us to supplement it by the view that the Egyptians did indeed borrow from Moses. This, we take it, is true of both the bloody and unbloody offerings as to their provisions. As has already been pointed out, both in Egypt and in Israel, these provisions were bread, flour, cakes, oil, wine and incense. Among both peoples, the sacrificial animals included bulls, oxen, calves, sheep, goats and pigeons. But it was noticed that the Egyptians offered in addition flowers; and that their

sacrificial animals included also pigs, ducks, antelopes and various kinds of water-fowl. Some writers have maintained that it cannot be proven that after the Exodus any such connection between the two nations existed as to render a borrowing on the part of the Egyptians from the Israelites in the least degree likely. (So Fairbairn and Warburton). But this, to say the least, is an extreme statement. It is simply not true. During the four centuries of the Israelitish monarchy there were many connections with Egypt. The earlier of these were with the line of kings who ruled in the Delta, toward the Jewish frontier. During this time there was a lively peaceful intercourse on the part of Egypt with Palestine. Perhaps the most important connection was between Solomon and a daughter of Pharaoh as a principle wife in his palace. The date of the marriage was during the building of the temple, as "Solomon made affinity with Pharaoh, king of Egypt, and took Pharaoh's daughter, and brought her into the city of David, until he had made an end of building his own house and the house of Jehovah" (I Kings 3:1).

However, there were several chief points of Egyptian life whose resemblance to certain ordinances and institutions of Moses could not be due to borrowing either on the part of Israel or on the part of Egypt, such points as the tenure of land and the support ministered from its yield to the priests. In fact, none of the resemblances between the Mosaic institutions and those of Egypt need *necessarily* have been the result of borrowing. There is still another explanation which we deem to be the only acceptable one for most cases. We submit the following proposition.

The entire Egyptian life—religion, worship, science and customs—was not an accident. It was determinately willed by God and it came forth out of the womb of His providence. For what purpose? The answer is that advanced religious and civil polity, that complex system of symbolic ceremonies and institutions, those instruments of worship, the patterns of which were let down from heaven and shown to Moses on the sacred mount. These patterns would have perplexed and confused the church, had they been shown it four or five centuries earlier, and this for much the same reason that one who had lived in the tenth century of our Christian era would be struck with amazement at beholding the achievements of the men of this age. Things of which one has no conception or notion, cannot be intelligently perceived. In this case, the description of such things, will not be understood. Adam or Abel would not have understood, had the Lord spoken to them about the things of which He spake to Moses. Before the showing of these things could take place, the church had first to possess a suitable adaptation to and an adequate notion of them.

So the Lord so arranged His providence, that the resemblances of these things—Egyptian civilization and religion, religious polity and worship—came into being. And with these resemblances He brought His people and particularly Moses into close contact for some centuries, so that it was to a people armed with proper and adequate notions that the pattern of God's things was revealed. This divine working is the true explanation of the phenomenon under consideration. The correspondence between what was Egyptian and what was Israelitish is often remarkably close. One example. On the holiest of all things, the Ark of Jehovah, there were cherubs, one on each end of the mercy-seat, with their wings covering the mercy-seat. This description is like the Egyptian arks of the gods, with figures of Maat, or truth, at each end, with their wings covering the ark. Congruities such as these do not at all baffle, if only the divine working be taken into consideration. What Moses received from Egypt is not *the* pattern of *Jehovah's* ark, but merely an idea, or conception of *an* ark, an idea that bore resemblance to the pattern shown him. But to say that Moses actually borrowed from Egypt is to maintain that what he received from this pagan land is the very *pattern* of *the* Ark. If there was actual borrowing done, the conclusion would be unavoidable that the rites of the law are pagan rites sanctified. And how, on the basis of this solution, can the divine commission of Moses be maintained?

We close this article with examining another of Fairbairn's explanations. We quote, "And the people for whom he (Moses) was to legislate had grown up in a civilized country and an artificial state of society, familiar, at least, with the results of Egyptian learning, if but little initiated into the learning itself, naturally called for a corresponding advancement in the whole structure of his religious polity; for what was needed to develop and express either the civil or the religious life of a people so reared, would in many respects differ from what might have suited a rude and uncultivated horde. So that a certain regard to the state of things in Egypt was absolutely necessary in the Hebrew polity, if it was to possess a suitable adaptation to the real progress of society in the arts and manners of civilized life."

The view that comes to the surface in this excerpt is plainly this that due to the fact that Israel had grown up in civilized Egypt, Moses, the Lord, found Himself under the necessity of somewhat accommodating his policy to heathenish notions and customs. This is the view into which the writer of these lines, accidentally, to be sure, reasoned himself. If pitfalls such as this are to be avoided, it must be realized that the *divine working* as described above is the only explanation that will do.

G. M. O.

NOTICE

The following Catechism books can be purchased at the price of 15c:

Essentials of Reformed Doctrine
Heidelberg Catechism
Old Testament History for Seniors
New Testament History for Seniors

Send your order to:

Rev. H. Hoeksema
1139 Franklin St., S. E.
Grand Rapids, Michigan.

WEDDING ANNIVERSARY

1914—1939

On October 18, 1939 our dear parents
DIRK and EFFIE MONSMA nee Bylsma
will celebrate their 25th Wedding Anniversary, D. V.

It is our sincere hope and prayer that the Lord may be with them in the future as He has been in the past.

We desire also to express our gratitude to God for Christian parents, and we pray that He may spare them for us for many years to come.

Mr. and Mrs. Lambert J. Mulder
Mr. and Mrs. Orrie Vanden Berg
Jean Louise
Gladys Joan
Dwight Jay
and one Grandson.

Open-house October 18, 1939, in the evening, 524 Eastern Ave., S. E., Grand Rapids, Michigan.

DESERTION, Thought of,

Oh, say not thou art left of God, because His
tokens in the sky
Thou canst not read; this earth He trod, to
teach thee He was ever night.
He sees, beneath the fig tree green, Nathaniel
con His sacred lore;
Should'st thou thy chamber seek, unseen He
enters through the unopened door.
And when thou liest, slumber bound, out
wearied in the Christian fight,
In glory girt with saints around, He stands
above thee through the night.